

310290 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 8. } చెన్నపట్టణము 1922 వ సం॥ ఫిబ్రవరి నెల 3 తేది శుక్రవారము } No. 244.
సంపుటము. ౮ } దుర్బతి నామ సంవత్సరము, మాఘ మాస శుద్ధ సప్తమి ౭ } సంచిక. ౨౪౪

“ప్రశస్తమైన ఎన్ గల్ బర్లు”

రైస్ మెషినరి ధరలు

ప్రస్తుతము ఇంకను తగ్గించబడియున్నవి

బ్లాక్ స్టోను సూనెయంత్రములు

ఒకస్థలము నుండి మరియొక స్థలమునకు సులభముగా తీసికొని
పోవుటకు వీలగునట్టియు, ఒకేచోట స్థిరముగా కదలకుండ అమర్చు
నట్టి ఆవిరియంత్రము, బాయిలరులు అతి చౌకధరలకు దొరక గలవు.

ఫోను నెం. 108

తంతివిలాసము, ఎంజిను మద్రాసు

నెం 9, సెకండు

రైనుబీచ్,

మార్షల్ సన్స్ అండ్ కో (ఇండియా) లిమిటెడ్

ఇంజనీయరులు

(1806)

కలకత్తా

మదరాసు

బెజవాడ

బొంబాయి

లాహారు

తంజావూరు

అమృతాంజనము

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి కల్గినది.
ఇతర వీధిమైన నొప్పులను కూడ
మా అమృతాంజనమును వాడి
నంత మాత్రమున నయమగును.
నులభ్యం 0-10-0 అణాలు

మోహన్ రైల్వే

పీసా 1-8 0-12-0

తామర రైల్వే

కచ్చి 1-8 0-6-0

వండ్లపాడి

కచ్చి 1-8 0-2-0

అమృతాంజనం దిబ్బా,

బొంబాయి - మదరాసు.

బహుమానము

వైద్యవిద్య

ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములకు మార్గదర్శి
అన్ని భాషలలో దొరుకును.

రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ,

(8198) 27, చీవాబజార్, మదరాసు.

మహాత్మగాంది

3349

ఛాయాపటము వేసిన తెలుగు పేజరు

100 కాగితములు చేర్చి అట్టబెండు చేసిన

కట్ట 1-8 అ 10; కట్ట 1-8 రు 6

కార్డు 100-కి అ 14; 1000 రు 7-8-0

కవరు 100-కి అ 14; 1000 ,, 7-8-0

కాలండరు 1-కి అ 6; 12-కి ,, 3 8-0

మీ అచ్చుపనులకు మాకు వ్రాయుడు.

Pictorial & Co., Printers, 41, Broadway, MADRAS.

(3081) “కత్తికట్టలు”

పెద్దకత్తి గట్టి గజము పొడుగు గలది. సాగవైపు.
1-కి రూ 4-8-0.

డబులు కొనువారికి 1టి ఉచితము. పోస్టల్ ఖరీదు వేరే.

నలయవారు అర్ధరత్నో ఒకరూపాయి

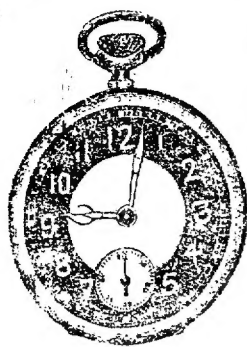
అదాన్సు కంపెనీలెస్. బి. వెంకటేశ్వర్లు అండుకో

కట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్స్ etc.

పెద్దాపురం, (గోదావరి జిల్లా)

టెలిగ్రాఫ్ క్ అడ్రెసు: “ఇంద్రప్రస్థ” పెద్దాపురం.

The Right House for Watches & Clocks.
ఇనాం! ఇనాం!! ఇనాం!!!
 గడియారము కొనువారికి మిగుల అందమైన శ్రీ రాధా కృష్ణ పటముగల ఒక క్యాబినెట్‌లో ఇవ్వబడును.

Ratna Lever Best Lever Movement
 వెల పాకెటు పోస్టేజి సహా రూ. 18-8-0.

దీనికి రెండుసంవత్సరములు గారంటి యివ్వబడును. గారంటిపాఠము గడియారముతో పంపబడును. రేడియం లేక సాదా డయలుగలది. రూ 15-8-0 (8809)
 మేలైన వెండిగడియారము రేడియం డయల్ గలది. 28/8
 " " సాదా డయల్ గలది. 21/8
 కావలసినవారు క్రింది విలాసమునకు వ్రాయకలెను.

Ratna Watch Company
 93, China Bazaar Road, Madras.

జనకగారి రింగువరం లోషక
 వై రింగువరం లోషక పువయోగించిన సకల విధములైన తాగునీరు, గజ్జి, మొదలగు చర్మవ్యాధులు నశింపజేయును.
 వెల బుడ్డి 1 కి రూ 0-10-0. వి. పి. ప్రత్యేకం.
 పోల్ యేజన్సి, కనరపు యేజన్సి (8855) పాట్నాటపుత్త, మదరాసు.

నిత్యముగ రియూజేయబడిన క్యాబినెట్ కోవర్‌లకు అందరియు రేడియం ఫార్మస్‌లో దొరకుదురు. తెలుగుభాషయందు గాని, ఇంగ్లీషుభాషయందు గాని క్యాబినెట్‌లు అచిరముగా పంపబడును. మేనేజర్, ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ.
 19, హార్బర్ రోడ్, హంటర్‌రోడ్ - మదరాసు

ఎలక్ట్రో బంగారు రేడియం 150 గ్రాముల కట్టిన మేజు రకపు లక్ష్మీవిగ్రహము కలిగిన వడ్డ్యాణము 8-0-0
 ,, మేలురకం 4-8-0
 (వెంచి 1/2 కాసుల దండ రుకీ (వెంచి 1/2 కాసుల దండ రుకీ

8 పేట గడియారం గొలుసు వెల రూ. 2-0-0
 రెండు పేట గడియారము గొలుసు 1-కి రూ 2-0-0
 నిక్కిల్ గడియారము 6-4-0, వెండి గడియారము 9-0-0
 డిటో మేలురకం 18-0-0, రాత్రులకుండు గంటను చూపునది

7-0-0, డిటో కాలుగు మూల లి 8-0-0-0. గడియారములతో కూడ చేతికి ధరించు పట్టు గాని గొలుసు గాని కోరిన విధముగ పంపబడును.

వి. పి. భర్తలు ప్రత్యేకము
 అర్ధశాస్త్రాంశ పంపిన కేటలాగు పంపబడును.
 కె. నాదముని ఆలంబు సెన్సు.
 (2792) 184 వై నాబజార్ రోడ్, మదరాసు.

నమకము (1842)
బంగారు, వెండి, రత్నము
 ల నగలును, యితరవస్తువులును, వాపసుచిచ్చినపుడు కొనినైకము యివ్వబడును.
ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి.
గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,
 25, చైనాబజార్ రోడ్, మదరాసు.
 నగలు వాణిజ్యముగాను భూచితోడను సరియైన ధరలకు తయారుచేసి విక్రయించుటకు వుంచబడును. తయారుచేసిన వాటిని అతి క్షిప్రముగ ఆరకు మేరకు తయారుచేసి యివ్వబడును. ఒకసారి ఆరకు యిచ్చి నగలు తయారు చేసికొన్న వారివలన మానమృతము తెలిసికొనవచ్చును.

వేల్పుయ్యవరాజు
 ఇండోరు
 వేల్పు య్యవరాజుగారు సిబ్బందిలో ఫిబ్రవరి 1 వ తేది ఉదయం 8 1/2 గంటలకు ఇండోరు చేరి. వై.వ.వ. ఇండోరు సంస్థానమునకు చేరిన సామంతరాజుల నేతలు సమావేశమై యుండిరి. మహారాజు హోల్కార్‌గారు సంయుక్త రాష్ట్రము లందలి గవర్నరు జనరలు గారి పేరుతో య్యవరాజునకు స్వాగత మొసంగిరి. పిమ్మట య్యవరాజు తమకొరకు క్షిప్రత్యేకింపబడిన మాణిక్యపాగుధవనమునకు, ఉచితగౌరవములతో వెళ్లిరి. పుర మంతయు ఆతీరవ్యముగ ఆలంకరింపబడినది.
 ఫిబ్రవరి 1 వ తేది రాత్రి య్యవరాజుగారు గౌరవార్థమై మహారాజహోల్కార్‌గారు రోజుగొప్పదందు జరిపిరి. ఆసందర్భమున హోల్కార్‌గారిట్లు చెప్పిరి:—

సామంతరాజుల పతీయమునను నాపతీయమునను మీకు నేను రాజధికృత్యులకు మగు స్వాగత మొసంగుచున్నాను. సంస్థానాధీశులకు ను వ్రిటి షు ప్రభుత్వము వారికిని గల సంధిప్రతులు గౌరవించుచుండెదమని విశ్లేషింపగా మహారాజగారు ఎడ్వర్డు బార్న్ ఫోర్స్‌లములు వాదన మొసంగియున్నారు. సంధిప్రతులు గౌరవమున కాపాడుటకై బ్రిటి షు వారల్లె ప్రభు సంసిద్ధులై యున్నారు. ఇట్టి సంధిప్ర గౌరవమున కాపాడుటకై బ్రిటిషు ప్రభుత్వములో జన్మి తో యుద్ధముచేయ సరుకట్టిరి. ఈకారణమునను ప్రజాశయ ములనుసరించి ప్రభుత్వవిధానమును సంస్కరింప బ్రయత్నిములు చేయుచున్నాను. మహారాజధికృతి సార్వభౌమమునకు తెలియబరచ వలయునని విముక్తి ప్రార్థించుచున్నాను.

య్యవరాజుగారిట్లు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి:— మీ స్వాగత మునకు రాజధికృతి ప్రకటనమునకు మీకు వందనముల సమర్పించుచున్నాను. భారతవేదమునందలి సంస్థానాధీశుల సంపూర్ణమగు రాజధికృతి నిరూపనము. యుద్ధసమయమున సంస్థానాధీశులు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికి అమూల్యమగు సహాయము గావించి యుండిరి. హోల్కార్‌రు మహారాజుగారు ఆంగ్లకులను, నైనికులను, పకిచారులను అనేకులను యుద్ధరంగమునకు పంపిరి. వీరం దరు అద్వితీయమగు కౌశల్యమున కాశ్విత్సానమును ప్రకటిం చిరి. మనుష్యసహాయమే కాక దావాపు 22 లక్షల రూప్యములు కూడ మహారాజుగారు సహాయము చేసిరి. ఈ సహాయము నకు స్వయముగ మీకు వంశ నముల సమర్పించుచున్నాను. ఈ రాష్ట్రమునందు ప్రారంభింప బడిన సంస్కరణములకల్ల ప్రజాసమూహమునకే గొప్పలాభము సమకూరునని తలచుచున్నాను. మీరాజధికృతి స్వావయభూత్య క స్వాగతమును నే నెన్నటికి మఱవజాలను.

రెంగుళూరునందు అన్న వాన మేల్పాటుచేసిన సంఘము వారికిని, మధ్యపరగాల గవర్నరుగారికిని, తమ రాక సందర్భమున జరిగిన వీర్యాటలకు వందనముల సమర్పించుచు తంతి వార్తల నందిరి.

స్వరాజ్య గీతములు
 శివవర్ధాగము 0-4-0 ఇప్పుడే వెలువడినవి. తిలకు స్వరాజ్యశ్రవ వాసియగు గరిమెల్ల సత్యనారాయణ బి. పి. గారిచే విరచితము. ఈపుస్తకము వలన వచ్చు లాభమంతయు తిలకు స్వరాజ్యశ్రవ మునకు వినియోగించబడును. సర్వజన మనోరంజక ముట. ప్రతి ఆంధ్రగృహమున నుండవలసిది.

చిత్తరంజనుని జీవితము
 ఇదివరలో నుకచిన్నపుస్తకమున ప్రచురించి యున్నాము. కాని చిన్నపుస్తకముతో సంపృప్తి పడుట మహాపురుషుడిగు చిత్తరంజనునియెడల యవచారము మొనరించుటయని తలచి సంపూర్ణ జీవితమున తయారుచేయుచున్నాము. ఉపన్యాస ములందు చీకటిలును "సాగరసంగీతము" నందలి కొన్ని గీతములును, సంక్షేపములు నిందు చేర్చబడి నవి. 15 దినములలో పుస్తకము వెలువడును. మా కిదివరకు, ఆర్డర్‌లను పి మము ప్రోత్సహించిన ఆంధ్రజనులంతరకు తాళప్రార్థితులు.
 ఇండియా యేజన్సి బీరో,
 (బ్రిటి కేసు, చెన్నపట్టణము

ప్రచురణపత్రిక
 విశిష్ట డిప్రీట్‌ పోలకరం డివిజన్ లో చేరిన గుంటూరు జమీయిలాకా వాగవరం ముతాలో ఉత్కృతో సమానమయిన చావగల తాటిపేట్లు వేలంతబడి వుండి వున్నది. ఏలూరుకు నాలుగు ఆరుదూరం వుండివున్నది. చెట్టు 1 కి రు 1-8-0 లు రేటు. కావలసినవారు దరఖాస్తుచేసుకొనుటకు యందుమూలముగా తెలియపడవలయునది. గుంటూరు తాణాకా వకమురా యశ్లేష్ట జమీందారువారి అగ్గిను. [8826]
 మకాం యానాం } సి. సుబ్బారావు,
 1922 జనవరి 25 తేది } మాపర్ వైజరు,
 ముక్త్యరాజు జమీందారుగారు

బంగోలు డి॥ ముననబు కోర్టులో
 అసలు నెం. 441/1921
 వాది:—నీలంరాజు కేసుగిరిరావు.
 ప్రతివాదులు:— 1 బుర్రా శక్తప్పు (చనిపోయినవారు)
 2 బుర్రా నుబ్రహ్మణ్యం వైసరు గార్డీయన్ తల్లి రంగ నాయకమ్మ.
 2 ప్రతివాది బుర్ర 1 ప్రతివాది పేర వ్రాసియిచ్చి యుండు ప్రామాణికము బ్రిటి రు 208-14-0 లకు వాణిపయి నెంబర్లు జాబాచేసియున్నారు. సదరు దావా 7-2-22 తేది నాయవా అయివున్నది. సదరు తేది పక్షులు 10 గంటలకు 2 ప్రతివాది స్వయముగాగాని వకీలువ్వారాగాని కోర్టుకు హాజరుకానియెడల 2 ప్రతివాది పక్షాదుములో కేసు తీర్మానించబడుచున్నది. [3428] డి. నందికేత్వరరావు,
 26-1-22. వాదినకీలు.

హెచ్చరిక
 లేటు మాడపాటి వెంకటేశ్వరరావు పంతులుగారి కొమార్లు సూర్యనారాయణరావు తాలూకు, మాడపాటి నుర్వయ్య, యీ లక్ష్మీనరసింహారావు, యీ శ్రీరాములు ఆసే రామారావు, యీ లక్ష్మీకాంత రావుగార్లకు కిరణ్‌నర్ పిప్ ట్వారా సంక్రమించిన ఆస్తిలో వుయ్యూరు గ్రామంలోని య 25-0 లవై చిల్లర మామిడితోట కొంత నివేళ్ళ క్షలం నీకు నాఅన్న వెంకటసుబ్బయ్యగారికి లీజు దస్తావేజు వ్రాయించి యిచ్చివున్నారు. యిదిగాక నాకు రు 4400 లు ఘమాతుగా వాణివుంటే లక్ష్మీ నరసింహారావు, శ్రీరామారావుగార్లు ప్రాంతరి నోటు వ్రాయించి యిచ్చివున్నారు. రు 2200 లవై చిల్లరతో మావద్ద జూలై నెలలో పుచ్చుకుని రకీడు యిచ్చివున్నారు. 1-11-12 తేదిన య 2 కి లవై చిల్లర మాగానిభూమి, కొజాలి వాడిపాటి డిబ్బ, గల్లగొట్టు దానికి ఆంటివున్న పాటిస్తలం రు 27420 లకు విక్రయించుటకు ఘయసుబ్బయ్య బరదానా పుచ్చుకొనివున్నారు. మిగతా యావదాస్తి చాగంటి కైలాస రావుగారికి విక్రయించుటకు గడచిన నవంబరు నెలాఖరు యగ్రిమెంటు వ్రాయించి యిచ్చియున్నారు. యీ కంటులు బెజవాడ, బందరు, గుడివాడ నూజివీడు గుంటూరు యీవైపుల వుండే చాలామందికి తెలుసును. వైసంగతులు తెలియదని ముందు వాననచేయ గలందులకు అడ్డునిమ్మి గోపాలకృష్ణయ్య, కాలా సూర్యనారాయణరావు, లింగం వెంకటసుబ్బయ్య కోగంటి వెంట్లామయ్యగార్లు వారిపేరనో లేక వారి బంధువులులేక స్నేహితులు పేరనో విక్రయ దస్తావేజు వ్రాయించుటకు ప్రయత్నించుచున్నట్లు తెలిసినది. అట్టి దస్తావేజు వైస కనుమర్చిన దస్తావేజులు యెగ్రిమెంటుకు వాధించదని యందువల్ల అంతరికి హెచ్చరిక చాయడమైనది.
 2-2-1922 వేగరాజు వెంకటేశ్వరరావు

స్వరాజ్య కీర్తనలు, పాటలు.
 1. స్వరాజ్య భజనకీర్తనలు 0-4-0
 2. దేశీయకీర్తనలు (గీతములు) 0-3-0
 3. దేశీయపదము (చక్కనిపాట) 0-2-0
 4. రామదండుపాట, పద్యములు 0-3-0
 5. స్వరాజ్యపద్యములు (150) 0-3-0
 6. పంజాబుపాట (బొబ్బిలికథ) 0-2-0
 వి. పి. 0-5-0 అవును. ఇతర స్వరాజ్యగ్రంథములుగలవు.
 స్వదేశపుస్తకశాల, గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

జాబులు

అనంతపురం నుండి సంఘము.

1922 వ సంవత్సరం జనవరి నెల 25 తేదీలు తాదేపర్తి యందు జరిగిన మండలసభ సమావేశపు కార్యక్రమము:-

వైసభకు మండలము దండ్రియందుండి ప్రతిభలు విరివిగా వచ్చియుండిరి కానన తిరస్కారమును గుఱించియు, పన్నుల నిరాకరణమును గుఱించియు తీర్మానింపబడునను లెఖ పున అధికారులకుడ కను పోలీసుబలముతో హాజరై యుండిరి. హిందూపురదేవిజన్ కార్యదర్శిగారగు మ. రా. కల్లూరి సుబ్బారాయలుగారికి కృష్ణజన్మస్థానప్రాతికలిగినందున వారి స్థానే టి. గురుమూర్తిగారిని అనంతపుర దేవిజన్ కార్యదర్శి గారగు మ. రా. కైప సుబ్రహ్మణ్య కర్కగారి సానే లోలూరు పద్మనాభదాసుగారిని యెన్నుకొనబడిన పీఠం నీక్రిందియుఖ్య తీర్మానములు గావించబడెను.

(1) అఖిలభారత కార్యనిర్వాహకసభవారి తీర్మానము ననుసరించి యీ నెల 31-వ తేదీవరకు కాననాతికరణమును గుఱించియు, పన్నుల నియంత్రణకును గుఱించియు కచ్చి అపి యందుచు కాననాతికరణమునకు అవసరమని నిర్ణయించబడిన ధిల్లీఖలును మండలవాసులు యెక్కువవీక్షతో కొనసాగింపవలయునని మండలసంఘమువారు ప్రార్థించుచున్నారు.

(2) ఆంధ్రరాష్ట్ర సంఘమువారు మండల మందలి ప్రచారము మొదలగు పనులకు ద్రవ్యసహాయము చేయుటకు వీలులేదని తెలుపుచు మండలములు తమకు కావలసిన స్వరాజ్యనిధి వసూళ్ళుమాలమున భనమును ప్రోగుచేసికొనవలెనని వ్రాసి యున్నందున స్వరాజ్యనిధి వసూళ్ళకోరకునూ, ధిల్లీ విధు లెంతవరకు జల్లాయుండు వెరచేసినో కనుగొనుటకును నీక్రిందివారిని నొకయజనంభుడుగా నేర్పరచుటకు తీర్మానించుచున్నారు.

(1) శ్రీయుత భగవద్రమ్మ పి. వెంకటేశ్వరుగారు (మండల సంఘాధ్యక్షులు) (2) చీమల కాగేపల్లి జి. నారాయణరాజుగారు (3) కల్లూరి లక్ష్మీనరసింహారావుగారు ఇదివరకు దేశాభిమానప్రతిక యుపసంపాదకుడు).

రామచంద్రపురం తాలూకా వ్యవహారములు

28-1-22 వ తేదీని రామచంద్రపురం తాలూకాలో మిగిల పలుకుబడి గలవారును, స్థితిపరులును, అసహాయాద్యును ముందు బహు పట్టుదలతో పనిచేయుచున్న వాకును ఆగు శ్రీయుత వెన్నేటి సత్యనారాయణ (రామచంద్రపురం కాంగ్రెసు కమిటీ ప్రసిడెంటు), గావిపాటి సత్యనారాయణ (దంగేరు) పొడింగిపల్లి జయిందారు మున్నగు నెన మండుగురిని 22-1-22 వ తేదీని రామచంద్రపురములో పన్నులవిషయమై సభలో నుపన్వేషించినందులకుగాను అరెస్టుచేయబడిరి. వీరినందఱి భజనలతో తమతమ వివిధగ్రామములనుండి రామచంద్రపురము వరకును యూరేంగుపుతో తీసుకొని వచ్చియుండిరి రామచంద్రపురం తాలూకా యిటీవల నీ యుద్యమమునందు తటస్థులుగానున్నను (చేకను దొరవారి రాజకీయ ధురంధరత్వముచే తాలూకా యంతయును నూకజోజీయతో ప్రభవించుచున్నది. ఆరోజున రామచంద్రపురమంతయు జనులచే క్రొక్కిరిసిపోయెను. గ్రామములయొక్క కర్షణమునుచేతిను. బంతి చేయంతి పుష్పవర్షములచేతను నిండిపోయెను. ఒక్క రామచంద్రపురమే యననెల యుగ్గురు రాజకీయవైదీని (పొడింగిపల్లి జయిందారుగారు, సత్యనారాయణ ముననలుగారు, గావిపాటి సత్యనారాయణగారు- దంగేరు) మార్గ వ్యర్థులుగా వ్రాజు రామలూ వైనక వేర్కొనబడిన ముప్పులని సుమారు మూడువేలమంది శ్రీపురుషులు కర్షణరహితములతో మేళతాళముతో, భజనలతో, నానూనూముచేసి నగనసంక్రమము గావించివీడ్కొలిపిరి. రామచంద్రపురం రాత్రి గొప్పసభ జరిగెను, 3000 నంది వచ్చియుండిరి. శ్రీయుత జోశ్యుల రామచంద్రరావుగారి అధ్యక్షతక్రింద సభజరిగెను. ప్రభుత్వమువారి అక్రమచర్యల ఖండించుచు తమ నాయకుల దెల్పుచు తాము జయిలుకుంటామని సంకల్పముగానున్నామని తిరిగి 14 గురు మూట్టాడిరి. మరునాడు జోశ్యుల రామచంద్రరావుగారిని అరెస్టుచేసిరి. మిగిలిన 14 గురికి వారంట్లు జారీయైనట్లు తెలియచున్నది. ఇపుడు చేకనుగారి దయవలన వేలవేల ధైర్యుల బోవ సిద్ధముగా నున్నాగు. ప్రభుత్వమువారి నిష్పంధములు తాలూకా ప్రజలను కార్యవీక్షకు పుకొల్పుచున్నది.

ది 29-1-22 వ తేదీని శ్రీయుత వెన్నేటి సత్యనారాయణగారి సతీతిలకము మరిగొందరు సోదరీయణులను వెంటనిడికొని వ్రాజురామ విచ్చేసిరి. వారిని వ్రాజురామ పాలిమేర యొద్ద శ్రీమతి కొండేపూడి మాణిక్యంబుగారు, దినసహి లక్ష్మీదేవిమృగారు, చాగంటి సుబ్బలక్ష్మమ్మగారు, మున్నగు సుమారు 80 మంది సోదరీయణులు వారి నెదుర్కొని నగనమంతయు బాతీయోర్తలతో సంతోషముగావించి మనీమార్గ మరెట్లు క్రింద గొప్పసభ గావించిరి. అసభకు సుమారు అయిదువందలమంది శ్రీయుత 1500 మంది పురుషులను వచ్చియుండిరి. ఇభా ప్రారంభమునకు పూర్వము దినసహి బాలసర్వస్వమ్మ కొండేపూడి రంగనాయకమ్మయను నిరువురు బ్రాహ్మణబాలికలు శ్రీమతి విజయలక్ష్మమ్మగారికి (సత్యనారాయణగారి భార్య) కర్పూరహారతులసగి తాము రచించిన గాంధీ మంగళహారతిని పాడి ప్రజల నత్యుత్సాహమున నోలబడించిరి. తీవ్రుల రామచంద్రపురం కొద్దిలో వ్యాధివాద వృత్తిని విగర్జించి కాంగ్రెసు ప్రచారము చేయుచున్న శ్రీయుత మైలవరపు పొంబివరావుగారి భార్య రాట్లపరశమ్మ చేయవలసిన దనియు శ్రీపురుషులు ఖద్దరుబట్టలనే వాడవలయు ననియు మున్నగు సంగతులను చూపియు చెప్పియుండిరి. అటుపిమ్మట వెన్నేటి విజయలక్ష్మమ్మగారు (వీరిభర్త గతదినమున నరమృత్యుచేయబడెను) సభ్యుల న్నాగయములు కరకునట్లు ప్రస్తుత పరిస్థితుల విశదపరచి యీ గ్రామము శ్రీపురుషు లెల్లరును వాలంటి యరులుగా చేవలయు ననియు ఖద్దరు వస్త్రముల నుడయోగించుటలో ప్రతివ్యక్తియు వీక్ష జహించవలసిన దనియు చెప్పిరి. తరువాత శాశిధర్మ శ్రీలు మాట్లాడిన యనంతరమున శ్రీయుత కొండేపూడి అయ్యత రామయ్యగారు (అమలాపురం) వైకాపాసంగిని శ్రీలయ్యగారి దేశాభిమానమును స్పష్టత్యగమున గురించి ప్రశంసించి వ్రాజురామ గొప్ప పిత్రగ్రామమైనను అచట సంచరము లేనంతయు అన్యగ్రామములనుండి వచ్చి తమకు హిలోపదేశము చేయుచున్న సోదరీయణుల బోధన త్రోసిపుచ్చక యందరు వాలంటియరులలో చేవలసిన దనియు, గ్రామిణీయగులు తమయొద్దగములను మానవలసిన దనియు ఖద్దరుబట్టల ధరించుచుండవలె ననియు, రాట్లపరశమ్మ చేయవలసినదనియు ప్రతివ్యక్తియు జైలుకు పోవ సిద్ధపడవలసిన దనియు ఈవరకు తాము చేయజాలనియెడల శ్రీలు చేయదగినవంటి పనులు మీకు వప్పగించుకొని వారికి స్వరాజ్యసంపాదనాధికార మిచ్చియెడల రామచంద్రపురం వ్రాజురామ సోదరీయణులే మనకు స్వరాజ్యము సంపాదించుట రనియు అట్లనవరము చేకయో పురుషులు తమ సర్వకీర్తనల ధారపోయుదురను నమ్మకము నాకున్నదని చెప్పియుండిరి. ఇభ జయప్రథముగా ముగిసిన పిమ్మట వారు దంగేరుగ్రామము వెళ్లియుండిరి - (చేక్షితుడు).

వొట్టిస్నానము చేయుతొట్లు
ముచక్రీధ (మహిని) వైద్యకాశ్రమయిన పి. యస్.
రావుగారిపల్ల కనిపెట్టి జడిమలచి తేనెచెక్కతో చేయబడి స్నానమునకు మిక్కిలి సుఖముగాయుండును.
80 గాలనలవీరు పట్టును. వలయువాడు ఆరగడ
రు 1.00 అద్యము పుపుకూ పొప్పకనుతో
రయులస్తేమను జివరముగా వ్రాయవలెను. తొట్టి 1 కి ఖరీదు
రు 5.00-10 లు మాత్రమే వి. పి. రయులు ఖర్చులుచేరే.
స్వదేశిస్టోర్సు, 82 చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

అమృత నమ్మది

[వెంటనే దరఖాస్తుల సంపుడు.

బోవధ సేవ, వైద్యుని యవసరము, పశ్యములేకయే, దీర్ఘాయువు నొందుట ఎట్లు?

"REVIVAL OF HINDU DHARMA"

హిందూ దర్శన రుజ్జీవనము

అను

దీ ర్శ యు పు

ప్రస్తుత కాలపు హిందువుల అల్ప ముత్సవ హేతువులు, దీర్ఘాయువు నిచ్చు హిందూధర్మ నిబంధనలు. ఆచారములు ఈ కాలములో నేల పువ్వువృత్తి సెత్తుచున్నవో పాక్షక్తి బియ్యము మానిదంపును బియ్యము ముసూగించుట, రాట్లముతిప్పట వలన తొమ్మిది విధముల చేతను శ్రీలు అడ్డపాట ధరించుట వలన ఆరువిధములచేతను, మరియు విశోధకరసగు వివిధవిషయములవలన, దీర్ఘాయువు ఎట్లుకలుగునో వివరింపబడింది.

[1744]

సమస్తాదుల హిందువులు, శ్రీలు, యశకులు, గ్రామకీరువాసులు చమపు టత్వవసరము.

తేలుంగువచనము - సులభమగు - అమృత తైలి - క్షేజ - డెమ్మి - సుమారు 150 పేజీలు అగును.

వెల రూ. 1 ఒకరూపాయి; మార్చి 1-వ తేదీలోగా దరఖాస్తులు పంపువారికి రూ. 0.12-0; పోస్టుఖర్చులు వేలు.

వలయువారు: గ్రంథకర్త: కళా సెంకట్రామయ్య, బి. ఏ., బి. యల్. రాజమండ్రి అని వ్రాయవలెను.

నిర్బంధవిధాన విజ్ఞాపనము

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

(1)

గుంటూరులో ఇటీకాల సూర్యనారాయణ, వేదాంతం లక్ష్మీకాంతం గార్లకు శిక్ష-
పొన్నూరులో ఓగిరాల వేంకటరామదీక్షతులుగారిని పట్టుకొనుట-
సారాపాటలు- శ్రీమతి లక్ష్మీబాయమ్మగారు మున్నగు స్త్రీలును వలంటీరులును బోధించుట

బెజవాడలో వేదాంతం శంభుశాస్త్రిగారికి శిక్ష

ఇతర రాష్ట్రములు

(2)

డాక్టరులు రాజను, శాస్త్రిగార్లు మున్నగువారిని తిరుచనాపల్లిలో పట్టుకొనుట

కలకత్తాలో 2 వ తేదీని సరస్వతీపూజకు వలంటీరులు విశ్రాంతిగొనుట
అమృతబజారు- సర్వేంటుపత్రికా కార్యాలయముల సోదాచేయుట

కలివారు సంస్థానమునుండి జాతీయనాయకుల నిద్దరిని 24 గంటలలో వెడలిపా మ్మనుట

అలహాబాదులో శిక్షలు

పంజాబులో అరెస్టులు- శిక్షలు- లజపతిరాయగారిని వారి కుమారుడును కుమార్తెయు మిత్రులును
చూడగోర, నుద్యోగులు నిరాకరించుట

ఆంధ్ర రాష్ట్రములు

గుంటూరుమండలము

గుంటూరులో శిక్షలు

ఇటీకాల సూర్యనారాయణగారికి 6 నెలలు విడిచిపెట్టెను
వేదాంతం లక్ష్మీకాంతంగారికి ఒక సంవత్సరము కఠినశిక్షయును
నిధించబడెను. వారిని 2 వ తేదీని రాజమండ్రి జయిలుకు పంపెదరు.
సారాపాటలు

గుంటూరులో 2 వ తేదీని వేలంపాటలు జరిగెను. గుం-
టూరు తేనాలి వలంటీరులును శ్రీమతి పున్నవ లక్ష్మీబాయమ్మ
గారును మి 3 కలుగురు స్త్రీలును క చే రీ వద్ద
బోధింపసాగిరి: డిప్టీ కలెక్టరు వచ్చి వారినిమాచి లోనికేగి
3 చేరే నాలుగు ఫర్లాంగుల లోపుని బోధింపరాదని కోటిసు
పంపెను. పాటలు జరుగుచున్నవి. 70 మంది సాయుధులగు కని
స్త్రీలును కోర్టులోను రోడ్డిమీదనుగూడ నుండిరి. వలంటీరులవక
తెగతనవారే మరెయ్యక తెగ వచ్చి బోధించిరి. ఒక్కొక్క తెగకు
యద్దనకుతున 6 తెగలను 12 నుండి పట్టుకొనిరి. ఇంకను వచ్చు
చున్నారు. లక్ష్మీబాయమ్మగారు పాటపాడఁచివిన వారితో
గూడ లోనికిపోయి పాటపాడఁచివిన బోధించిరి. వలంటీరుదళము
కెప్టాను కట్టి నడింపఁచారగునూడ బోధించిరి.

ఓగిరాల వేంకట్రామ దీక్షతులుగారిని పట్టుకొనుట
పొన్నూరులో ఓగిరాల వేంకట్రామ దీక్షతులుగారిని
112, 114 శిక్షలు క్రింద పట్టుకొని.

కృష్ణామండలము

పండిత శంభుశాస్త్రిగారికి శిక్ష

2 వ తేదీని బెజవాడలో పండిత శంభుశాస్త్రిగారికి ఒక
సంవత్సరము విడిచిపెట్టెను వేయబడెను. శంభుశాస్త్రిగారి కుమారుడు
పండిత లక్ష్మీకాంతంగారికిగూడ 2 వ తేదీనే గుంటూరులో నొక
సంవత్సరము కఠినశిక్ష వేయబడెను. రాజమండ్రి జయిలుకు పంపిరి.

విడి రాష్ట్రము

డాక్టరులు రాజను- శాస్త్రిగార్లను పట్టుకొనుట

107 క్రింద తిరుచనాపల్లిలో డాక్టరు రాజను, డా-
క్టరు శాస్త్రిగార్లను; 108 క్రింద కోడండరామనుగారిని వారు
కుంభకోణములో జరిగిన కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహకసభకు వెళ్లి
అటునుండి రైలులో వచ్చుచుండగా పట్టుకొనిరి. వారు కుంభ
కోణములో రైలునుండిలో నెక్కినపిచ్చుట బండి కుంభకోణండ్రి
చునులో కదలగానే వారిలో పాటు రైలు బండిలో

నెక్కిన పోలీసు సబ్బయినప్పకర్ల వారుంటుచున్నెను. వారిని
తిరుచనాపల్లి సెంట్రలు జయిలుకు తీసికొని వెళ్లిరి. 3 వ తేదీని
విచారణ జరుగును. ఫిబ్రవరి 1 వ తేదీనుండి మీరు తిరుచనా-
పల్లిలో సారా విడేబట్టల దుకాణములవద్ద అమ్మకము జరుగ
తుండ చేయుటకును ఆదుకాణములవద్దకు త్రాగుటకును బట్టలను
కొనుటకును వచ్చినవారిపై దౌర్జన్య మొనరించుటకును ఏర్పా-
టులను చేయుచున్నా రనియు ఆందువలన కాంతికి భంగము
కలుగుననియు నాకు సమ్మతమైన వర్తమానము దెలిసినది. గాన
మీరు చెరి 1000 లకు పూచీక్షుకు వ్రాయవలెను. మరి చెరి
యిద్దరిని చెరి 1000 లకు జామీ నియ్యవలెను. ఒక సంవత్సరము
వరకు మీరు కాంతికి భంగము కలిగింపకుండుటకు పూచీపడ
వలెను. రాజంపెట్టి ఫర్లుగ్లను మేజిస్ట్రేటు, 31-1-22 అని
డాక్టరుల కిద్దరిని పంపబడిన నోటీసును! దున్నది. రాజద్రోహ
కామలకు నుపన్యాసముల నీయకుండుటకు సత్వనర్తనకు
జామీ నియ్యవలెనని కోడండరాంగారికి నోటీసు ఇయ్యబడెను.
కుమారుడు మాన్వేను, చాలసుబ్రహ్మణ్యంగార్లనుగూడ పట్టు
కొనిరి. 1 వ తేదీని తిరుచనాపల్లిలో సారాదుకాణములవద్ద
వలంటీరులు బోధించిరి. 36 కరికి 141 క్రింద నోటీసులియ్య
బడెను.

పంగ రాష్ట్రము

సరస్వతీపూజ

కలకత్తాలో వలంటీరులు విశ్రాంతిగొనుట

రెండవతేదీని సరస్వతీపూజ యగుటచే అసహాయవా-
దులు ప్రచారమును కట్టిపెట్టిరి. నాడు సభలు జరుగలేదు. వలం-
టీరులు దుకాణములవద్ద బోధించలేదు. కిడపూరు జయిలులో
మరిచబడిన వలంటీరు లచటనే 2 వ తేదీని సరస్వతీపూజ
చేసిరి. సరస్వతీపూజమును జయిలులోనికి తెచ్చి పూజచేయు
టను జయిలు యుద్యోగు లనుమతించిరి.

సర్వేంటు - పత్రికా కార్యాలయముల సోదా

జనవరి నెల 19 వ తేదీని రసారోడ్డులో నౌకభాగీనల
మున సభజరిగినది. పోలీసువా రాసభను చెదరగొట్టిరి. ప్రజలు
పోలీసువారినిరాద రాల్లువనిరి. అనాడచట పోలీసుభూమి
అనుక్రికి దెబ్బరిగినిది. పోలీసువారే ఆమెనుకొట్టిన సర్వేంటు,
అమృతబజారుపత్రికలు వ్రాసెను. ఆందులకు 1 వ తేదీరాత్రి
పోలీసువా రా రెండుపత్రికల కార్యాలయములను సోదాచేసి
ఆవ్యాసములు గల సంచితప్రతులను తీసికొనిపోయిరి.

బొంబాయిరాష్ట్రము

కథివారు సంస్థానమునుండి వెడలుగొట్టుట

కథివారు రాష్ట్రమున బొంబాయి గవర్నరు వేటాడుట
కేర్నాటుచేయబడగా భానినిగూర్చి ప్రజలలో ప్రతికూలభావ
మును కలుగజేసినది కథివారు జాతీయవాదులకు లగు బారిష్టరు
మన్మథ కలాలు మెహతా, మనిలాలు కొతారేగార్లకు గరి నెల
30 వ తేదీని పోలీసువారుపట్టుకొనిరి. వారిని ఈ నెల 1 వ తేదీని
వదిలిరిగాని 24 గంటలలో రాజకోటను వదిలిపోవలెనని ఏజన్సీ
శరిమందులోనికి రాగూడదని కథివారు ఏజంటు ఆజ్ఞాపించెను
బొంబాయి గవర్నరు వేటాడు రావలెద.

నయ్య రాష్ట్రములు.

ప్రచారకులకు శిక్షలు

అలహాబాదుమండలమున సిర్సాలో విడేబట్టల దుకాణ
మువద్ద బోధించినటులకు నలుగురికి చెరి 6 నెలలు కఠినశిక్ష
యును చెరి 50 రూపాయిలు జూర్మనాయమును 144 శిక్షను
ఆజ్ఞాల్లింఘన మొనరించినందులకు మరియొకరికి చెరి 18 నెలలు
కఠినశిక్షయును చెరి 50 రూపాయిలు జూర్మనాయమును వేయ
బడెను.

పంజాబు రాష్ట్రము

లాలాలజపతిరాయగారిపై కేసు

7 (1) రాజద్రోహసభాకాసము 17 (2) క్రిమినలులా
ఆమెండు మెంటుచట్టములక్రింద నేరములుచేసినవారికి సహాయ
కుగానుండెనను నేరమిపుడు లాకాటిగాడిపై నాకోపింపబడి
నందున ఇంకను విచారణ జరుగకపోయినను లాకాటిగారిని
చూచుటకు 31-వ తేదీని ఆయనకుమారుడు కుమార్ మిత్రులు
మున్నగువారు ఎవరు కోరినను ఉద్యోగు లనుమతించలేదని
జిబ్యూకు పత్రికవ్రాసినది.

పందేమాతరం సంపాదకుని కేసు

లాహోరులో పందేమాతరంపత్రిక సహసంపాదకు డగు
రామప్రసాదు బి. ఏ. గారికేసు 1-వ తేదీని విచారణకు వచ్చి
నది. ఆయన జామీనియ్యవలెను. జయిలుకుపంపిరి. 4-వ తేదీని
సెంట్రలు జయిలులో విచారణ జరుగును. ఆ మెండు మెంటుచట్ట
ముక్రింద నేర మారోపింపబడెను.

గుజరన్వాలాలో అరెస్టులు

బారిష్టరు సర్దారు అవతారసింగుగారిని గుజరన్వాలా
లో 31 వ తేదీని పట్టుకొని అటునుండి మోటారుబండిలో లా-
హోరు సెంట్రలు జయిలుకు తీసికొనవచ్చిరి. ఆమెండు మెంటు
చట్టముక్రింద నేర మారోపింపబడెను.

దేరాఘాజీఖానుజయిలుకు పంపుట

అంబాలాలో వృత్తినిమానిన అసహాయావ్యసనాయకు
లగు న్యాయవాదులు దునిచంద, మియాను ఆబులురషీదుగార్ల
కు శిక్ష వేయబడినందున వారిని దేరాఘాజీఖాను జయిలుకు
మార్చిరి.

అకాలీపత్రిక నిలిచిపోవుట

లాహోరులో అకాలీపత్రిక ధరావతును ఉద్యోగులు
వశపరుచుకొనుటచే నాపత్రిక నిలిచిపోయినది.

కీర్తి కేసు లయిన

కోపల్లి హనుమంతరావు

పంతులుగారు

బంబరు ఆంధ్రజాతీయకళాశాల ప్రిన్సిపాలు

ఆంధ్రజాతీయకళాశాలను ప్రాణతుల్యముగ
కాపాడుచు తమసర్వస్వము నా కళాశాలకొరకు
సమర్పించిన సంపూర్ణ స్వార్థత్యాగి యగు కోపల్లి
హనుమంతరావు పంతులుగారు 2 వ తేదీ మధ్యా-
హ్నము 1 గంటకు బందరులో కీర్తి కేషులైరి. వారి
అకాలమరణమువలన ఆంధ్రదేశమున కంతకును
ఆంధ్రజాతీయకళాశాలకు ముఖ్యముగను ప్రబల
మగు నష్టము కలిగినది. వారికుటుంబమునకు మేము
సానుభూతి నంద తేయుచున్నా మని బందరునుండి
నేడు (3 వ తేదీ) తల్లాక్రగ్గడ రామారావుగారు
తెలిపారు నంపిరి.

ఆంధ్ర విచారణ సంఘము

మూడవదినచర్య

ఆంధ్ర విచారణసంఘమువారు మరల నిన్న విజ్ఞోరియా న్యాయస్థానములో సమావేశమైరి. ప్రధానమైన బెసాంటిమ్మగారి సాక్ష్యము వుచ్చుకొనబడెను. పిదప మద్రాసు టి. ఏ. టెయిలరు కంపెనీవారి పక్షమున ఏ. కే. తీచిగారి సాక్ష్యమును, మైసూరు వాణిజ్య సంఘాభ్యుత్థులగు బి. కే. గరుడాచారిగారి సాక్ష్యమును, యిండ్రప్రీతియలు కెమిట్టయస్. జి. కాశ్రిగారి సాక్ష్యమును వుచ్చుకొనబడెను.

బెసాంటిమ్మగారు వ్రాసియుచ్చిన సాక్ష్యములో స్వేచ్ఛా వ్యాపారమునకు తమసమర్థులని జూపెను. కాని పరిశ్రమభివృద్ధి విదేశములలోను, యాదేశములోను సమముగ జరుగుచుండవలెను. ఇండియాలో రెవిన్యూ యెక్కువగ వసూలుగుటకు కష్టమున్నప్పటికి మంచిమార్గము విశ్వాసంతో మరుదేశములో డైరెక్టుగా పన్నులను విధించుట మంచిదే. కాని యిండియావంటి దేశములో అది కొనసాగదు ఇండయిరెక్టుగా పన్నుల విధించుట యొక్కము. ఉప్పుపై పన్ను తొలగింపవలయును. మద్యకర్షణములు మున్నగు వస్తువులపై పన్ను తగ్గింపవలయును. ప్రస్తుతమున్న సుంకములపద్ధతివలన బ్రిటిషువరులకు మేలుగనున్నదిగాని యిండియావరులకు కేమియును ప్రోత్సాహము గల్గుటలేదు. సర్ మెకెంటే జాదాభాయిగారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు, యిండియా తనకు కావలసిన వస్తువుల దయారచేసికొనువరకును యెక్స్ట్రాపన్నుల విధింపరాదని బెసాంటిమ్మగారు తెల్పిరి. జపానునుండి దిగుమతియగు వాచనస్తువులపై సెక్కుడు సుంకము వేయవలయును. చేపగన్ను పరిశ్రమ యెక్కువజేయవలయును. అయితే దీనికిని ఆ పిచ్చుగాట్టపుపరిశ్రమకు సంబంధములేదు. చేపగన్నుకు దోమ సీరంపుకం, కంటేపం గూడ సహాయము జేయును. బెసాంటిమ్మగారు యిండియాను ప్రేమింపవలయును తమ సమర్థులయ్యెను అందువలన సామ్రాజ్యముగాని వివిధదేశముల కైకమత్త్యముందునని జెప్పిరి.

టి. ఏ. టెయిలరు కంపెనీపక్షము ఏ. కే. తీచిగారు సాక్ష్యము నిచ్చుచు స్వేచ్ఛా వ్యాపారము నంగీకరించి గాని అది సరళవ్యాపారముగ నుండవలెనని చెప్పిరి. రెవిన్యూకొటకు దిగుమతి సుతులపై పన్నులవిధించుట నష్టదాయకమని వీరు చెప్పిరి. ఇందువలన యిండియాలోని వస్తునిర్మాత పన్నులకు సరిపోవధరుల వెంచిమిగిలి న దానినే జేబులో వేసికొనును. ఇందువలన ప్రజలెక్కుడు దబ్బునియవలసి యందురు. దబ్బుధనవంతునకే బోవును. కావున రెవిన్యూకు దిగుమతి పన్ను అవసరమైనచో దానిని తగ్గించి అందులో పోయినదానిని, యెక్స్ట్రా పన్ను చేసి పూడ్చవచ్చును. డైరెక్టుగా పన్నుల విధించుట; యెక్కువగా, హాసుటాక్సు మున్నగునవి యుక్తమే. అయితే వీనివలన కొంతకష్టము గలదు. రూపాయికి అణా రెండణాలు యెక్కువగా పడినచో అణాంతిగలుగు. ఎట్లయినను తక్కువ సుంకము చుండుటే మంచిది. వర్తకరక్షణమున్నచో యిండియా ఆ పన్నుల పాలగును గాని భవనవంతమై యుండదు. స్వతంత్రదేశమై నూలుకడకుట నేతపరిశ్రమ లభివృద్ధి జెందే సేని యిండియా తనకు గావలసిన సుతును తయారుజేసికొని యెగుమతి జేయునీతిలో నుండును. స్వేచ్ఛా వ్యాపారము వలన ధనవంతమైన దేశము, అన్నివస్తువులను తయారుచేయగలదే ప్రపంచములో శ్రేష్ఠ ముందిదేశము. ఆట్టిదేశము తనకు గావలసిన వస్తువుల చౌకగ తయారుచేసికొనును. లేదా చౌకధరలకు కొనును, ప్రపంచములో మంచివ్యాపారము జేయును.

బి. కే. గరుడాచారిగారి సాక్ష్యము నిచ్చుచు మొత్తము మీద తమకు స్వేచ్ఛా వ్యాపార విస్తృతమయి కొన్నిమార్పులు జరుగవలెననియూ జెప్పిరి. రెవిన్యూకొరకు కష్టమున్నవన్ను వేసిన వేయవచ్చును. అయితే పన్నుల కొద్దిగమార్త ముండవలయును. ప్రస్తుతమున్న సుంకము పద్ధతులవలన భారతపరిశ్రమల కడ్డు లైనది. రక్షణసుంకములు కొన్ని సదుతులమీదమాత్రము విధింపవచ్చును. వస్త్రములు నూలుపరిశ్రమయను, పంచదారయను వెంటనే రక్షింపబడవలయును. ఈవిషయమై యోచించుట కొకసంఘము నియమింపవలయును.

స్వదేశసంస్థానములు చెల్లించిన పన్నుల తిరుగ వాకికే యిచ్చి వేయవలయును.

యస్. జి. కాశ్రిగారు రెవిన్యూ టారిఫునుగూర్చి చెప్పుచు దిగుమతిపన్నులను 5 నుండి 11 0/0 కు పెంచుట వల్లనే కొన్ని పరిశ్రమలు వృద్ధి జెందెనని చెప్పిరి. ఇందువలన హిం

దూదేశములో నూతనపరిశ్రమ వృద్ధిగాంచెను. ఇండియా సంక్షణమును గోరుచుండినచో విదేశవ్యాపారము యిండియాలో ధరములను స్థాపించెదరు. ఇండియాగాక అట్లు జేయుమని నీని యరు ప్రేక్షకమీద నరు గారుకూడ గోరును. ఆట్టి తర ఆ కంపెనీలలో క్లి భాగములు యిండియనుల వంతునటుల జేయవలయును. ఈ విషయములో స్వతంత్ర స స్థానముల మాటగూడ యోచింపవలయును. వారు కష్టమున్న టెన్ని యో నిచ్చుచున్నార గాని వారి లాభము కేమియును బొందుటలేదు. భారతస్వతంత్రసంస్థానములో తయారగు వస్తువులకు గూడ సంరక్షణ యుండవలయును, మైసూరు సంస్థానపు పరిశ్రమ కాశ్రిగారు అభిప్రాయముల గూడ యీ సమస్యలపై విచారణసంఘమువారు ఆహ్వానింపవలయును.

ఇంతటితో విచారణ నిన్నటికి ముగిసెను.

నేడు మరల సంఘమువారు 11 గంటలకు సమావేశమయ్యెదరు.

కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులుగారికి

ప్రత్యుత్తరము

(న్యాయతి నుబ్బరావుగారు)

'స్వరాజ్య' పత్రిక జనవరి 29 వ తేదీని కొండా వెంకటప్పయ్య పంతులుగారితో సంభాషణమును ప్రకటించెను. అందు వెంకటప్పయ్యగారు నేను 'పట్టుదల గల సహకారవాది' నని చెప్పిరి. నే నాయభినందనము నంగీకరింపవలయును. అందువలన వెంకటప్పయ్యగారు మహాత్మున కిచ్చిన దీర్ఘ తంతివార్తపై నాయభిప్రాయముల ప్రాముఖ్యమును దిగించుటకు జేసినటులు గానించుచున్నది. నేను మితవాదినని పిలువబడినను, నాయుద్దేశములు అందఱును అనుకొనినటులు గాక భిన్నముగ నుండును. ప్రభుత్వమువారు మహాత్మునితో పోరాటుమునకు దిగి రాజద్రోహసభాకానము, క్రిమినలు లా సవరణకట్టముమున్నగు వాని నాచరణలో పెట్టి, కాంతిసంఘములనున్న, ప్రక్రియల నున్న అణముటకు తమకు గల యధికారమును దుర్వినియోగపరచి విజృంభించుటతో నేను సానుభూతి జూపవలను. మనతో లేనివారు మన విరోధులను న్యాయమును నామిత్రుడవలంబించవంతుడనని నేను తలంచుచున్నాను. వెంకటప్పయ్యగారు నా తిమార్పులు తాము నిర్దేశించినప్రదేశములకు గాక యితర ప్రదేశముల కని పోవటాదు. ఈ పన్నుల నిరాకరణమును ప్రారంభించి ప్రభుత్వమును ప్రభంభింపజేయుటకు నిర్ణీత ప్రదేశములలో ప్రారంభించి ఆ గ్రామస్థులు కష్టమును నష్టమును అనుభవించ జేయవలయునని నాయభిప్రాయమై యుండెను. వెంకటప్పయ్యగారు తెల్పిన స్వల్పవిషయములవలన ఆప్రదేశములలో మహాత్ముడు వెల్వింపరతులు పూర్తియాయెనా యని నాకు అనుమానముండెను. నేను ఆప్రదేశములు డెల్టాకాన్రాలోని వసుకొంటిని. ఇప్పుడవి మెట్టపదేశములోనినని తెలియుచున్నవి. ఇందువలన నేను తెల్పిన యభిప్రాయము లేమియును మార్పుకొన నక్కరలేదు. అందుకనియే నేను ఆమాత్రం తెల్లు పూర్తియాయెనో తెలుపుమని కోరితిని. మహాత్మునిమాటవిని, ఆయన బాధోల్లీగొ స్వంతముగ నీవనిని జేయువరకు ఆగవలసినదిగా నాస్నేహితులను గోరియుంటిని ఆహింసామార్గముయొక్క మంచిచెడ్డలను సామాన్యజనము గ్రహింపజాలరు.

ఇక్కడ స్వరాజ్యాభ్యుదయములో శత్రు బొందుచున్న గుంటూరు యువకుని పొలములమ్మి యితరులు సాగుచేసికొన్నచో రైతులేమి చేసెదనని ప్రశ్నించితిని ఆయన యిచ్చిన ప్రత్యుత్తర మేమనగా అట్టి దెప్పటికిని జరుగనేరదు. ఎవరైన సాగు జేయుటకు వైర్యము జేసినచో అన్నిమూలల నుండియు కనబడవండు గండ్లగొడ్డండ్లు ఎగురును అని చెప్పెను. ఇది యువకుని యుత్సాహముని చెప్పని వానిచేప ఎవచ్చును. అయితే రైతులు తమభూములను కోటలవంటివయినకొని తమ భూమిలోనికి యెవరైన అడుగుపెట్టెదరా యని వైర్యముతో నుండురు. పన్నులనిరాకరణ మన్న రైతుకు ఆశకనుండును ఒక చోట మొదలుపెట్టినచో మరతులు పూర్తిగాని ప్రదేశములన్నిటిలోగూడ అంటుకొని ప్రారంభింపబడును. దీనినిబట్టిగూడ ఆహింసాతత్వము గ్రహించుట సులభముగాదని తెలియుచున్నది. ఆందుచేతనే మహాత్ముడు పన్నులనిరాకరణమువలని భయములను వెల్లుచుండెను. ఆయన ఈవార్తపు యంగు యిండియాలో నిల్లు వ్రాయుచున్నాడు. ప్రస్తుతమున్న ఢిల్లీలో దాని నిప్పుడు మరల వెలువటవలసినచ్చినది.

"కావునవారు సాత్వికముగ పన్నుల నొప్పెట్టుట యన జేమియో దాని గుణమును గ్రహించి భయములను పశువులను

వస్తువులను అన్నింటిని దీసికొని పోవుచుండ ఊరకకాంతయుగ జూచుచుండునంతవరకు, పన్నుల నిరాకరణము జేయుమని సలహా నీయుగూడడు.

"రైతులు ఆహింసామార్గమై యుండవచ్చునుగాని అప్పుని శుల్కలను సోదగులుగ జూడకపోవచ్చును. హిందువులు, మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు, యూదులు, పార్సీలును తమసోదరులుగ జూడకపోవచ్చును. వారలకు చక్రము, కద్రతయొక్క ఆధికోపయోగము గ్రహింపకపోవచ్చును. వారు గ్రహింపకున్నచో స్వరాజ్యమును బొందజాలరు. ఇప్పుడు గాకున్నచో, వీని నన్నింటిని స్వరాజ్యానంతము జేయజాలరు. ఈవారితోసహా చారముల నాచరణలోపెట్టుటయే స్వరాజ్యము. కావున సాత్వికముగ పన్నుల నిరాకరించుట కనినక్షణము బడసినపిమ్మటనే ప్రారంభింపవలయును.

"ఈసంగతులన్నింటిని విచారింపగా పన్నులనిరాకరణము ప్రస్తుతము నాకువలది నేయవలయునని నాయుద్దేశము. ఈలోపల ప్రచారములు లేమజ్జిలలోని నిర్దామార్గములవారని యందుకు ప్రశుక్తుముల జేయవచ్చును. సమక్షకానశోల్లంఘనమునకు ఇతరమార్గముల నాదీప్రజలందవలన పరిమిద్దులై, వోళ్ళదయమైనపిదప పన్నులనిరాకరణమునకు గడంగవచ్చును.

వెంకటప్పయ్యగారు ఈవిషయమును ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సంఘకాన్స నిర్వాహకసంఘమువారి యెదుట బెజ్జీకంటులకును గుంటూరుజిల్లా విజివాదు ప్రకాశంపంతులుగారును, నానేశ్వరరావుపంతులుగారును, దండు నారాయణరాజుగారును గల సంఘము నేర్పించి వారు ఆస్థలములో వరతులు పూర్తియైనచేస్తా చూచినిదేదిక సంపుటకు నియోగించిరి. ఈ స్పెషలు కమిటీవారి నివేదికపై జిల్లాకాంగ్రెసుసంఘమువారు తీర్మానించవలయును.

మహాత్ముడు వైద్యాసమును ముగించుచు ఆంధ్రులగూర్చి యిట్లు వ్రాసెను:—

ధిల్లీలో నిర్ణయించి:మరతులకు అన్నితరప్రదేశములలో ప్రజలు బద్ధులైయుండిన వారు తృప్తిపడిరేని, ప్రతికారముజేయకుండ అతులేనికష్టముల బొందుటకు శక్తులైరేని, నేను చెప్పవలసిన జేమియును లేదు. 'భగవంతుడు భీమగు శాంధ్రుల నాకిగ్గరించుగాక' యని మూత్రము చెప్పుకను. ఏమూత్రము విపత్తు సంభవించిన బాధ్యత వారివైననే యుండును. వారు పన్నుల నిరాకరణమును ప్రారంభింపకున్నచో వారిని నిందించువా రెవరను లేరు."

వెంకటప్పయ్యగారు నన్ను ఆప్రదేశములకువచ్చి విషయముల పరిచయము జేసికొనుటకు ఆహ్వానించినందులకుండనములు అయితే వెల్లిక బాగుండెడిదే. ఆస్థలమునకు స్నేహితులతో వెల్లిచూచుటకు నాకు ఆరోగ్యము బాగుగ లేదని వెంకటప్పయ్యగారికి తెలిసియుండవచ్చును.

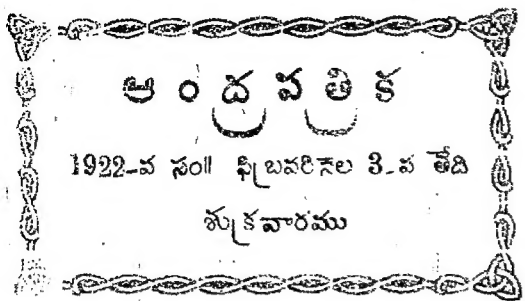
మైలాపూరు సంగీతసభ:—శ్రీమంత్ శతకోపాచార్యులుగారు రాగల ఆదివారము 5 వ తేదీ సాయం. 4 15 గంటలకు మైలాపూరులోని గోపాలనాయకరు పాఠశాలలో వారికథాకాలక్షేప మొనర్తురు.

సుగుణవిలాససభ:—వై సభవారు ఫిబ్రవరి 4వ తేదీ సాయంకాలము 5 30 గంటలకు విజ్ఞోరియా భవనములో పి. సంబంధంమొదలిగారిచే రచింపబడిన 'ఆక్యెయైక్ ఇట్' అను నాటకమును అనమన ప్రదర్శించెదరు.

గ్రంథస్వీకరణము:—కొన వెంకటరాయ శరణి గారు రచించిన చిత్రరంజనని జీవితము అనుపుస్తకమును, గుంటూరునుండి దామరాజు పుండరీకాశ్రమగారు పంపిన స్వరాజ్య మహాసభ యను పుస్తకమును మాకందినవి. ఇందులకు మేము మిగుల కృతజ్ఞులము. గ్రంథములు చాల మనోహరములుగ నున్నవి. గ్రంథకర్తలయొద్ద లభించును.

బెంగుళూరువిద్యార్థులు, యువరాజు:—ప్రముఖ సంఘమువా రెట్లు ప్రకటించుచున్నారు:— బె.గుగూరు నందలి ప్రభుత్వపాఠశాలవిద్యార్థులు ఆ సేతులు యవరాజుగారును సందర్శమున జరిగిన ఉత్సవములకు రావేదు. కొండరు నిర్బంధమువైచిరని స్వరాజ్యపత్రిక ప్రకటించుచున్నది. ఈమాట అసత్యము. పాఠశాలవిద్యార్థుల నేకులు వచ్చియుండిరి. ఎట్టి నిష్పంధము లేరండెను.

వ్రావిడ వైద్యసమేళనము:—ఈసమేళనపునా లుగవసమావేశము ఫిబ్రవరి నెల 3 వ తేదీ కోయంబుత్తూరుజిల్లా ఉడుదులపేటతాలూకా కనియూగ్రామములో జరుగును. సంబంధమునందు కీ॥ శే॥ కన్నకొత్తవైద్యకాల వైద్యులగు కె.ఎ. వెంకటాచలకాశ్రి గారు అధ్యక్షతవహించెదరు. ఈసమేళనసందర్భమున ఒక ప్రదర్శనముకూడ జరుగును. సన్మానసంఘ సభ్యులు మూడురూప్యములు చెల్లించవలెను. ప్రతినిధులు రెండు రూపాయల ప్రవేశముము చెల్లించవలెను.

చిత్రపత్రికీయము

యోగము దేశమున బెరిగిన అశాంతి నడచుటకు, ఆంగ్ల దేశ ప్రతికలలో విలేఖకులు విచిత్ర ప్రతికీయములను సూచించుచున్నారు. లండను టైముస్ ప్రతికకు సర్. ఫ్రెడ్రిక్స్ లుగార్డు అను వారి విషయమై వ్రాయుచు, చిత్రమగు నెకనూచ నను గావించిరి బ్రిటీషువాగ్దానములను చెల్లించుటకును, దేశము నెదుర్కొనిన అపాయములను తొలగించుటకును, స్వదేశసంస్థానాధీశుల సహాయము నాధారము జేసికొనవలెనని వారితలంపు. రాజభక్తిని కనుబడిచేసి స్వదేశసంస్థానముల యధికారమును సాధ్యమగునంతవరకు విస్తరింపజేసి, సంస్థానములను పునర్నిర్మింపవలెనని వీరు గోగుచున్నారు. ఇందునుబట్టి బ్రిటీషు ఇండియా ప్రజలను, వీలగునంతవరకు చేరువుననున్న స్వదేశసంస్థానాధీశుల పరిపాలనముక్రిందకు దీసికొనివచ్చుట వీరియద్దేశము. ఈరీతిని భారతవర్ష మునందంతటను సంస్థానాధీశుల పరిపాలనము వ్యాపించును. ఈ సంస్థానాధీశులు బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారికి లోబడి పరిపాలించుచుండును. అనంతరము చోటుల క్రొత్త సంస్థానాధీశులను నెలకొల్పుటకు గూడ వీరు తలపెట్టుచున్నారు. సంస్థానాధీశులందరును బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారి యాజ్ఞానువర్తులై, రాజభక్తిని వెల్లడించుచు పరిపాలనమును కొనసాగించుచుండును. వీరియద్దేశము ఫలించిన, తెలుగుదేశము హైదరాబాదు సంస్థానమునందును, కన్నడభాగములు మైసూరునందును, మలబారు మండలము, కొచ్చిను రాజ్యమునందును చేరుట సంభవించును. చేరువుననున్న సంస్థానములలోనికి, ఇతర రాష్ట్రములు కలసిపోవును. బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు తమకు అనుకూలుగా గాడిన తలచినచో, క్రొత్త సంస్థానాధీశుని నియమింపవచ్చును. బెంగాలు నందున లె స్వదేశసంస్థానములు లేనిచోట, ప్రజానియ క్రొత్త భూలద్వారా పరిపాలనమును కొనసాగింపవలయునని, లుగార్డు గారి యద్దేశము. నంతవారందరూపు హక్కు గల సంస్థానాధీశుల పరిపాలనమును విస్తరింపజేయుటవలన, స్వదేశసంస్థానములలో స్నేహము బలపడుననియు, హిందూ దేశమునందు ఐకమత్యము గలుగుననియు, వీరియాహా.

సర్. ఫ్రెడ్రిక్స్ లుగార్డుగారి సూచనను భారతదేశములో నెవరును ఆమోదించెదరని తలంపజాలము. స్వదేశసంస్థానముల పరిపాలనమును విస్తరింపజేసినంత మాత్రమున, దానిని స్వపరిపాలనమని ప్రజలెవరును భావింపజాలరు. ప్రస్తుత సమయమునం దీ సంస్థానములు నిరంకుశాధికారమునకు పట్టుకొమ్మలుగ నున్నవి. ప్రజాప్రాతినిధ్యమును విస్తరింపజేయుటకు వెనుకాడుచున్నవి. ప్రజల బహుస్వాతంత్ర్యములకు భంగము కలిగించుచున్నవి. దేశములపుడు వాంఛించునది స్వపరిపాలనము. అంతయగూడ, ఒకరకపు అధికారులనుండి వేరొకరకపు అధికారులక్రిందకు మార్పు కిచ్చగించుట లేదు. నిరంకుశత్వము నెవరు కొనసాగించినను, వారు భరింప జాలరు. స్వదేశసంస్థానములలో గూడ ప్రజలు తమ హక్కుల కొరకు పోరాడు

చున్నారు. స్వపరిపాలనమును కోరుచున్నారు. సంస్థానముల పక్షమున, ప్రజాప్రాతినిధులే ప్రాతినిధ్యము వహింపవలెనని గాని సంస్థానాధీశులు గారిని నెల్లడి జేయుచున్నారు. ఇట్టిస్థితిలో స్వపరిపాలనాసంపాదనము కొరకు తమయావచ్చు క్షిని వినియోగించుచున్న బ్రిటీషు ఇండియా ప్రజలు, స్వదేశ సంస్థానాధీశుల నిరంకుశత్వము నభిలషించెద రనుట కల్ల. భారతీయులకు స్వపరిపాలనము లభింపకుండ జేయుట కీపర్వాటు పనికివచ్చును గాని అంత కన్నను వేరుయుపయోగ ముండదు. ఇట్టి వ్యర్థ ప్రతికీయం గని, ప్రజలు మోసపోవజాలరు. వారి దృఢనిశ్చయము నిట్టి సూచనలు మరల్చజాలవు. మైసూరు టేమియా యందు అమీరు ఫజల్ అనువానిని రాజుగ నేర్పరచి, బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు పై తనిఖీ జేయుట కేర్పాటు జేసిరి గాని, ప్రజల కిష్టములేని ఆయేర్పాటు అనర్థదాయక మయినది. అక్కడి ప్రజలు మిగుల ఆసంతృప్తులై యున్నారు. బ్రిటీషువారు మైసూరు టేమియా ను విడిచి లేచిన చచ్చుట లాభకరమని లండను టైముస్ ప్రతిక హెచ్చరించుచున్నది. ఇటులనే నిరంకుశ పరిపాలనము నాధారపరచి కొనెడి మాతన సంస్థానములను నెలకొల్పుట ఎక్కడయినను అపాయకరముగ పరిణమించును. ఇప్పుడు పెరుగవలసినది ప్రజాపరిపాలనముగాని, నిరంకుశ రాజ్యములు గావు. సర్ ఫ్రెడ్రిక్స్ లుగార్డుగారి సూచనలు, కాలస్యభావమునకు గాని, ప్రజాభీష్టమునకుగాని, సామాజ్యక్షేమమునకుగాని, అనుకూలంప వనుట తథ్యము.

వీరిహిత మిటులుండ, సుప్రసిద్ధులగు సర్ మైకేలు ఓడ్యయరుగారి యభిప్రాయములు, స్టేట్సు మెను ప్రతికా తంతివార్తలలో ప్రచురింపబడినవి. నార్మన్ డి ప్రభువుగారి ప్రతిపాదనముగూర్చి వీరు వ్యాఖ్యానము జేసిరి. మహమ్మదీయ స్త్రీలద్వారా రాజుద్రోహము వ్యాపించుచున్నదని నార్మన్ డి గారు చెలిపినసంగతి జమని వీరికిగూడ వర్తమానము చెలిసెను. హిందూ మహమ్మదీయుల మధ్య గల సంయోగము కృత్రమమనియు, దీనిమూలమున హిందువులలో భయ మేర్పడుచున్నదనియు ఓడ్యయరుగారు చెలుపుచున్నారు. ఓడ్యయరు వంటివారికి, భారతీయులలో ఐకమత్యము గుడురుట, మిగుల కష్టముగ నుండును. దాని నేరీతిన నయినను చెడగొట్టుటకు వారు ప్రయత్నము సలుపుచుండురు. నిరంకుశ పరిపాలనము కొనసాగుటకు, విభజించి పాలించుట యనంతము. నార్మన్ డి ప్రభువుగారి సూచనలు సయితము, హిందువులను మహమ్మదీయులనుండి విడదీయుట కుద్దేశింపబడినవి. హిందువులును మహమ్మదీయులును వైషమ్య మూనియుండురని పలుకుట, అధికార వర్గమునకు గౌరవప్రదముకాదు. స్వపరిపాలనము లేనంతవరకు, ఏదియో నొక విభేదము ఆధారపరచి కొని దానిని విస్తరింపజేయుటకు అధికారులకు వీలుండును. ఒకమారు హిందూ మహమ్మదీయ విభేదము; ఇంకొకమారు బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర విభేదము; వేరొకమారు అతివాద మితవాద విభేదము; మరియొకమారు రయతుల జమిందారుల విభేదము. ఈరీతిన విభజనమునకు మార్గము లెన్నియేని గలవు. ఇట్టి విభేదములు, అన్ని దేశములందును, అన్ని కాలములందును ఏదియోయొకవిధముగ నిలిచి యే యుండును. స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యమును పూర్తిగ ననుభవించెడి దేశములలో నిట్టిభేదము లెన్నియో గలవు. ఏకత్వము, భిన్నత్వము స్పష్టయొక్క వైచిత్ర్యములు. వీనిని తొలగించుటకు వీలుండదు. పరాధీన దేశములలో ప్రజల యసామర్థ్యమును వెల్లడించుట కిట్టి యవకాశములను అధికారు లుపయోగించు చుండురు. స్వాధీన

దేశములందు, ఇట్టివిభేదములను నాగరక లక్షణముగ జూపుచుండురు. కతులు, పక్షములు, అభివృద్ధిసూచకము లని ప్రతిపాదించుచుండురు. స్వాధీనదేశములలో అన్నిలోపములును మెరుగుల క్రిందనే భావింపబడును. పరాధీన దేశములలో మంచిలక్షణములను సయితము, లోపములక్రింద భావించెదరు.

భారతీయులలో లేనిపోని విభాగములను కలిగించి, ఇతరులు వారి ఐకమత్యమునకు భంగము కలిగింపకుండుట కే ప్రజలు ఎల్ల పుడును జాగరూకతతో మెలగవలయు ననియు, అన్ని జాతులవారి మధ్యను దృఢసంయోగము గుమరవలె ననియు, ఆసంయోగము చెడికుండుటకు తగిన కట్టుదిట్టము లేర్పడవలయు ననియు గాంధీమహాత్ముడు సంబోధించి యుండెను. గాంధీమహాత్ముని సంబోధనమును ప్రజలనుసరించు చున్నందులకు, ఓడ్యయరు ప్రభుత్వము వెడగొందుచున్నారు. హిందూ మహమ్మదీయ సంయోగము కృత్రమమని చూపుటకును, దాని కెటులయినను భంగముకలిగించుటకును వీరు పాటుబడు చున్నారు. ప్రస్తుత విషమస్థితికి, ఓడ్యయరుగారి యొక్క టేకారణమును సూచించిరి. రెండు సంవత్సరముల నుండియు శత్రువులను జేరదీయుటకు జేసిన ప్రయత్నములవలననే, అనేకయనర్థములు చేకూరె నని వీరు తెలిపిరి. ప్రజలను సమాధానపరచుటకు మారుగ వారిపై నితరకాలమునుండియు తీవ్రనిర్బంధములను విధించుచున్నను, ఓడ్యయరుగారికి సంతృప్తి కలుగలేదు. పంజాబు సమస్యను తెచ్చిపెట్టుటకు, ఓడ్యయరు పరిపాలనమే మూలకారణము. ఆపట్టి నుండియు సమాధానపద్ధతి ఆద్యత్యమయినది. ఓడ్యయరుగారిని ఇప్పటివరకు అధికారమునందుంచినచో, హిందూ దేశస్థితి ఎటులుండెదో యూహింపజాలము. వారిపుడు ప్రభుత్వమువారి కొక్క సలహా నిచ్చుచున్నారు. గాంధీగారిపై నను వారి యనుచరులపై నను దాడివెడవలయునని వారు గోరుచున్నారు.

గాంధీమహాత్ముని యనుచరులమీదికి, ఓడ్యయరుగారి సలహాతో నిమిత్తము లేకుండనే ప్రభుత్వమువారు దాడివెడలుచున్నారు. రాండు టేబిలు సమావేశమునుకూర్చుటకుగాని ప్రభాతయములను నెరవేర్చుటకు గాని వేరొకవిధమున ప్రజలను సమాధానపరచుటకు గాని ప్రభుత్వమువారు పూనుకొనకబోవుటచే, వారికిక మీద తీవ్రనిర్బంధప్రయోగమే శరణ్య మగును. అందుచే గాంధీమహాత్ముని నయినను చిరకాలము నిర్బంధింపకయుండరు. సర్ మైకేలు ఓడ్యయరుగారి హిత మందుచే పూర్తిగ నాచరణలోనికి రావచ్చును. భారతవర్షమును సంక్షోభమున ముంచి, భారతీయుల ద్రవ్యముతో లండనునగరమున సుఖముగ కాలము గడపుచు, ఓడ్యయరు గారిదేశమునకు జేయుచున్నయవకార మిది. వీరికిచ్చెడి ఉపకారభృతీని తొలగించుట ఆసంభవమని సర్ శంకర నాయరుగారు చెలుపుట వింతగాదా? సర్ మైకేలు ఓడ్యయరు ప్రభుత్వముల హితము నాచరణలో పెట్టుటవలన, దేశమునందు అశాంతి తగ్గునని తలచుట దుర్భ్రమ. అందుకు మారుగ తీవ్రనిర్బంధములను ప్రయోగించినకొలదియు, అశాంతి హెచ్చి ప్రజాశయసిద్ధి త్వరలో చేకూరుట తథ్యము.

క్రీ శేషులగుకోపల్లి హనుమంతరావు పంతులుగారు ఆంధ్రభాతీయకళాశాలాధ్యక్షు లగు కోపల్లి హనుమంతరావు పంతులుగారు, నిన్నటిదినము మధ్యాహ్నము బందరునగరమున మరణించిరిని వినుట కెంతయు చింతించెదము. వీరిమరణమునకై,

ఆంధ్రదేశమంతయు దుఃఖనిమగ్నముగాకమానదు. మానుమంతరావు పంతులుగారు, దేశసేవావ్రతానుష్ఠానము పట్ల, ఆంధ్రులెల్లరకు మార్గదర్శకులయిరి. ఉత్తమసాహిత్యపరిక్షయగు ఎం. ఏ. పరిక్షయందును, న్యాయశాస్త్రపరిక్షయగు బి. ఎల్. పరిక్షయందును ఉత్తీర్ణులై, విశేషద్రవ్యమును గడించుట కవకాశము లెన్నియో యుండియు, దార్శిద్యమును బుద్ధిపూర్వకముగ స్వీకరించి, మానుమంతరావుపంతులుగారు దేశసేవాదీక్షను బూనిరి. పంతులుగారు దేశసేవావ్రతము ననుసరించునపుటికి, ఆంధ్రదేశమునందు సూతనాదర్శములు మొలకలెత్తుచుండెను. నంగదేశమున జనించిన జాతీయోత్సాహము ఆంధ్రదేశమునకును బ్రాకెను. స్వదేశీ, జాతీయవిద్య, స్వరాజ్య, మంత్రములను నంగదేశము జపించుచుండెను. ఆమంత్రమును ఆంధ్రదేశముగూడ గ్రహించెను. సూతన సందేశమును వెల్లడిజేయుటలో బృందావననగరము అగ్రస్థానము వహించెను. ఈసందేశమును కార్యరూపమున బెట్టుటకు బండరు ప్రముఖులగు కోపల్లి మానుమంతరావు పంతులుగారు, భోగరాజుపట్టాభిసేతారామయ్య పంతులుగారు ముఖ్యులు కృష్ణారావు పంతులుగారు వల్లూరు సూర్యనాథాయణరావు పంతులుగారు మొదలగువారు నిశ్చయించిరి. జాతీయవిద్యాప్రతిష్ఠాపనమును నెలకొల్పుటయనిన మాటలతోఁజరిగెడిపనికాదు. జాతీయవిద్యపై దేశము నందత్యంతమగు నభిమానము జనించిన యిక్కాలముననే జాతీయ ప్రతిష్ఠాపనలను నెలకొల్పుట ఎంతయో కష్టసాధ్యముగ నుండ, ప్రారంభదినములలో నెట్టికష్టములుండునో యూహింపవచ్చును. మానుమంతరావు పంతులుగారు, స్వార్థహితచిత్తముతో, వేతనములేకుండ కళాశాల కధ్యక్షులుగ నుండుట కంగీకరించుటచేతనే, ఈప్రతిష్ఠాపనను నెలకొల్పుటకు సాధ్యమయ్యెను. పంతులుగారు, అనన్యచింతతో కళాశాలాభ్యుదయమునిమిత్తము ఎటుల కృషి సలిపినదియు, ఆంధ్రలోకమునకు విడితమే. కళాశాలకు ద్రవ్యమును సేకరించు నిమిత్తము, కాలికి బలపము గట్టుకొని, ఆరోగ్యము నేమాత్రము లక్ష్యపెట్టుకొని, చివరవరకు వారెటుల తిరుగుచుండిరో, వారిలో పరిచయముగల వారికి తెలియును. విశ్రాంతి యనునది వారెరుగరనిన నతిశయోక్తి గాదు. జాతీయకళాశాలాపోషణమునకై ధనము సమకూర్చుటకును కళాశాలలో బోధజేయుటకు, వారికాలమునంతను వినియోగించుచుండిరి. జాతీయకళాశాలావ్యవహారములలో పూర్తిగనిమగ్నులై యుండుటచే, వారితర సంచలనములందంతగ పాల్గొనుటకు వీలుండెడిదిగాదు. అందుచేరాజకీయాదివ్యవహారములలో వారిపేరును తరుచుగ వినకున్నను, కాంగ్రెసు సభాశయములయందు వారికి పూర్ణమగుసానుభూతి గలదు. కాంగ్రెసుతీర్మానములను వారు శక్తివంచనలేక అనుసరించుచు, తమదేశభక్తిని వెల్లడించుచుండిరి. కళాశాలా వ్యవహారములలో సందిగ్ధసితి యుచుండెడి నపుడుగూడ, వారు మిగులశాంతముతో బ్రవర్తించి దానిని కడు నేర్పుతో చాటు గలిగిరి. సహాయ నిరాకరణోద్యమము మూలమున సూతన పరిస్థితులు దయించెను. ప్రభుత్వమువారు, పారిశ్రామికశాఖ కిచ్చెడి గ్రాంటులను మానివైచుటయ గాక, స్థానికసంఘము లిచ్చెడి గ్రాంటులనుకూడ మాన్పించిరి. కాని, పంతులుగారు జంకలేదు. ప్రభుత్వమువారు తమయత్నపును ప్రకటింపక పూర్వమే, గ్రాంటులను వదలుకొనిరి. ప్రజలసహాయముపై నాధారపడ నిశ్చయించిరి. కాంగ్రెసుసంఘమువారు కళాశాలకు

ద్రవ్యసహాయముజేసిరి. ప్రజలు తమయభిమానము సధికముగ గనుబజచిరి. చెన్నపురి ప్రజలు గావించుచున్న సహాయము ప్రతిసంవత్సరము వృద్ధిగాజొచ్చెను. దీనికంతకును, పంతులుగారియందు ప్రజలకు గల విశ్వాసమే ముఖ్యకారణము. శరీరము అస్వస్థముగ నుండుటచే, పంతులుగారు కొంత కాలము విశ్రాంతి గైకొనవలె నని తలచిరిగాని, దేశపరిస్థితులమూలమున వారటుల జేయజాలకబోయిరి. ఆంధ్రజాతీయకళాశాలకును, ఆంధ్రదేశమునకును, మానుమంతరావు పంతులుగారి మరణమువలన తీరనికొరత వాటిల్లినది. పంతులుగారు కళాశాలనిమిత్తమే ఆత్మార్పణగావించిరి. ఇట్టిదేశసేవకులు ఆంధ్రదేశమునందేగాక, హిందూదేశమునందురు అరుదుగ నుండురు. వీరు శాంతచిత్తులు. నిగర్హులు. వీరు నిరాడంబరముగ జీవితమును గడపుచుండిరి. పేరుప్రతిష్ఠలకై ప్రాకులీడి ఎరుగరు. వీరు నిష్కామముగ తమధర్మమును నిర్వహించి, దేశసేవ సలుపుచునే తమ యస్థులను బాసిరి. ఇట్టి మహామహుల జీవితము ధన్యము. వీరు చనిపోయినను, జీవించియే యుండురు. ఆంధ్రదేశమునందు వీరికి త్రిశాశ్వతముగ నిలిచియుండగలదు. వీరు నడివయస్సులో హృద్రోగముమూలమున మృత్యువువారబడిరి. వీరి అకాలమరణమునకువీరి కుటుంబమువారికిని సుహృత్ బృందమునకును, హృదయపూర్వకముగ సానుభూతి నెలిపెడము. వీరి ఎడల కృతజ్ఞతజూపుటకు ఏగుజూపిన దేశసేవామార్గము ననుసరించుటయే ఆంధ్రుల ముఖ్యకర్తవ్యము. ఏ ప్రతిష్ఠాపనమునకై వీరు తమ జీవితమును ధారపోసిరో, అట్టి ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలను పోషించి ఆంధ్రజాతీకది అలంకారముగ నుండునటుల జేయుటచేతనే, వీరికి శాశ్వత మగు స్మరణవిహ్నమును ఆంధ్రులు నెలకొల్పుగలుగుదురు. వీరి ఆత్మకు శాంతి గలుగుగాక!

నిర్బంధవిధానము

నిర్బంధవిధానము తీవ్రముగ కొనసాగుచున్నది. తెనాలిలో న్యాయవాదవృత్తిని విసర్జించి, స్వరాజ్యోద్యమమునిమిత్తము మిగుల ప్రశంసార్హముగ పాటుబడుచున్న ఇటీకాల సూర్యనారాయణరావు పంతులుగారికి 6 మాసముల విడిఖరుదను విధించిరి. వేదాంతం లక్ష్మీకాంతముగారికి 1 సంవత్సరపు కఠినశిక్షను, వీరిజనకులగు వేదాంతం శంభుశాస్త్రిగారికి 1 సంవత్సరము విడిశిక్షను విధించిరి. దేశమునకై అర్పణగావించిన నిట్టి తండ్రికుమార గని, ఏజాతీయతనింప కుండును? ఓగిరాల వెంకట్రామదీక్షితులు గారిని పొన్నూరులో ఆరెస్టుజేసిరి. చిత్తూరు దేశభక్తుల కారుగురకు సంవత్సరపు కఠినశిక్షను విధించిరి. శ్రీయుత నల్లూరి సుబ్రహ్మణ్యంగారికి 108 శైన్సు క్రింద 6 మాసముల కఠినశిక్షను విధించిరి. తమిళరాష్ట్రమున సుప్రసిద్ధులగు డాక్టరు రాజన్, డాక్టరు శాస్త్రి, కోదండరామకార్లను 108 శైన్సు క్రింద ఆరెస్టు జేసిరి. మహమ్మదహుస్సేను, జాలసు బ్రహ్మణ్యంగార్లనుగూడ ఇందుక్రిందనే ఆరెస్టుజేసిరి. మిగిలిన రాష్ట్రములలో ఆరెస్టులు, శిక్షలు పుష్కలముగ నున్నవి. సత్వరప్రజాశయ విజయమున కిది యనుకూలవిహ్న మునటకు సందియును లేదు.

రీతికేములైన కోవల్లె మానుమంతరావు

పంతులుగారు. వీరు దివితాలూకా డొంగపూడియందు జనన మొందిరి. బండరు హిందూపైస్కూలుందు జరివి ఆర్యత మదరాసు నందు జరిపిరి. వృక్షశాస్త్రమునందు బి. ఏ. పరిక్షయందు ఉత్తీర్ణులయిరి. వృక్షశాస్త్రము నభ్యసించెడివారప్పు డెవరైన తనితరి ప్రాధాన్యుగారు వీరి మేధాశక్తికి మెచ్చి వృక్షశాస్త్రము నభ్యసించజేసిరి. క్రమముగ యం. ఏ. బి. యల్. పరిక్షలయందు జయము గాంచిరి. ప్రభుత్వమున గవర్నమెంటు సర్వీసులో బ్రవేశించి త్వరలో డిప్యూటీ కలెక్టరు పదవి నొసంగెదమని చెప్పుచుండెను. ప్రభుత్వపు కొలువును మాని ప్రశోభయోగమునకై పాటుబడు ఓక్ష నహించిరి. అంతట వకలువృత్తియందు శ్రవణివి కొలదికాలమునకే దానియందు ఏకగింపుగలిగి స్వాధీశ్వరజీవనమే ప్రాధాన్యముగా భావించి వ్యవసాయమునం దభివృద్ధిగలిగి తమకుండెన చవిటిపర భూముల నెల్లయిన బాగుపరచి తమకును కిక్కిన రైతులకును లాభము గలిగించవలె నని నీటిపంపుల నేర్పాటుచేసి చాల పూనికతో ప్రయత్నించి చాల నష్టముల పాలైరి. జాతీయవిద్య, విదేశీకేత్ర బహిష్కారము, స్వరాజ్, స్వదేశీ, యను నాలగు సూత్రములు దేశమెల్లడల మాగ్రమోగిన దినములలో పలుతావుల జాతీయపాఠశాలలు నెలకొలుపబడినవి గాని బండరు జాతీయకళాశాల యొకటియే నేటికిని గజివియై యుండుటకు మానుమంతరావు పంతులుగారి కార్యదీక్షయే కారణమని చెప్పుటయం దతిశయోక్తి యేమియు లేదు. జాతీయకళాశాలకు వీరు ప్రాణము. తమ ప్రాణమును నేను కళాశాలకై యర్పించిరి. ఈకళాశాల స్థాపించి పది సంవత్సరములు ఆయియుండును. ఈకాలములో దీనిపోషణకై వీరు తిరిగిన త్రిప్పట వీరు పడినశ్రమయే వీరి దౌర్బల్యమునకును తృతాపి మాంకమునకును కారణమాయెను. ఆంధ్రుల ప్రతిభ దేశమంతట వ్యాపింపజేసినవారిలో వీరికొరకు పాండిత్యమునందు వినయము, కఠోపకారతీత మున్నగు సుగుణములందు ఖనియైన మానుమంతరావు పంతులుగారు 40 సంవత్సరములయిన నిండకమున్న ఫిబ్రవరి 2 వ తేదీన మధ్యాహ్నం 1 గంటకు దివిశేసుట ఆంధ్రదేశమును వారి స్నేహితులను, బంధువులను సహచరులను కిష్కలను దుఃఖసాగరమున ముంచిజేసినది.

వీరి తండ్రిగారగు కోవల్లి కృష్ణారావుపంతులుగారు దేశర కోట ఎస్టేటుకు దివాణగా ప్రజలనుతికి పాత్రులై చాలకాలము పనిచేసి ప్రస్తుతము విశ్రాంతి గైకొనుచుండెరి. వీరికి వృద్ధాప్యమున నిట్టి క్షేమపుత్రవియోగము తలస్థించుటవలన వీరికేగాక ఆంధ్రలోకమునకే తీరనికొరత తలస్థించెడిది. సుస్థియకేకములై దివి శేసిన మానుమంతరావు పంతులుగారి అకాలమరణము నకు వగచుచు వారితండ్రిగారికిని వారి కుటుంబమునకును మాయోదార్పణ సంధించుచున్నాము. వీరి యాత్మకు శాంతి కలుగుగాక!

మలబారు

ఇండియా ప్రభుత్వమువారు మలబారు పరిస్థితులను గురించి ఈక్రిందిప్రకటనము గావించుచున్నారు. ఆనోకరు ముసలియారు, కొన్నాడ తంగలుగార్లు కొంతసంది విప్లవకారులతో కల్లీకోట తాలూకాలో వైరుతిపక్రమ దౌర్జన్యము చేయుచున్నారు. వారిలో కొందరుమాత్రము పోలీసువారికేమైరి. ఆ ప్రాంతములకు పంపబడిన మిలిటరీ పోలీసువారు కొందరు ఆ సామునకు తిరిగివెళ్లిరి. జమ్మీలు తను వ్యూగానుములకు పోవుటకు భయపడుచుండుటచే శాంతిస్థాపనము సంపూర్ణమైనదని చెప్పుటకు వీలులేదు. విప్లవకారులలో ముఖ్యులు పట్టుబడి యున్నారని చెప్పవచ్చును. ఆంధ్రమానుగారు మలబారునందు పర్యటన మొనర్చుచున్న ఆంధ్రమానుగారు తూర్పుఆఫ్రికాసమస్య విషయ మగుచుండుటచే మలబారునండి తక్షణమే బొంబాయికి వెళ్లెదరని తెలియుచున్నది. బొంబాయిలో ఆంధ్రమానుగారు నాయకులను సందర్శించి కర్తవ్యముగురించి ఆలోచించెదరు. మలబారునందు చేయవలసినపనిని గురించి దేవధారుగారితో కలసి మూలాడెదరు. జనవరి నెల 30 వ తేదీ రాత్రి కొలొబాయి హాజిగారు అనిని పోదరుడు పోలీసువారితో అరెస్టుచేయబడి, రెని కల్లీకోట జిల్లా మాజిస్ట్రేటుగారు ప్రకటనము గావించుచున్నారు.

బర్దోలి తాలూకా మహాసభ

సమష్టి శాసనోల్లంఘనము

నాయకుల యువనాస్రములు

బర్దోలి, జనవరి 30:— తాలూకా మహాసభ మధ్యాహ్నము 2.30 గంటలకు సమావేశమయ్యెను. సభయందు సమావేశమయిన వారిలో మొదటి వేలమంది వచ్చియుండిరి. వారిలో సుమారు రైతువందల మంది ఉన్నారు. అధిక సంఖ్యతో కద్దరుబట్టలను ధరించి యుండిరి. తాబ్బి, విత్తనాలు, బ్యాంకులు, దుకాణాలు అభియమున్నగు నాయకులతో గాంధీమహాత్ముడు సభామందిరములో ప్రవేశించినపుడు ప్రజలు బహిరంగముగా ఆహ్వానములు చేయక నిశ్చలముగ నుండిరి. చుట్టూనుగూడ నెవరను కొట్టలేదు. కేకలులేకుండెను. జాతీయగీతములతో సభ ప్రారంభమయ్యెను. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులగు కున్వర్ణి మేనాథా గారు తాలూకాలో నిరాకరణద్యమ మెటుల వ్యాపించియు పన్నునిరాకరణమునకు కావలసిన నిబంధనలెంతవరకు గమనింపబడినదియు వివరించిరి. జాతీయవిద్య తాలూకాయందు బాగుగ నాలుగొని నది. స్వదేశీయముల మొదలగు తాలూకా మండల జవేయవలసియున్నది. తాలూకావాస్తవ్యులెల్లరకు తగినంతకద్దరు తయారగుటలేదు. విక్రయనిరోధమునందు గట్టిప్రయత్నములు జరిగివి. దేశవంతయు బర్దోలినిక జూచుచుండ తాగమంత యేని తాలూకావాస్తవ్యులు జూపవలసియుండును. మనము గమనింపవలసిన యంతయు లన్నిటిని గమనించి వానిప్రకారము ప్రవర్తించిన కేకమునకు స్వాతంత్ర్యము సంపాదించిన గౌరవము మనకు గలుగునని మేనాథాగారు నుడివరి.

అధ్యక్షుకోపనాస్రము.

వికల్పాయి పట్టుకొని అగ్రాసనాధిపత్యము వహింప గోతును కల్యాణజీ మేనాథాగారు ప్రవర్ణించిరి. కున్వర్ణాయి, ఇస్కామెలు వాడివారు గారు లామోదంపగా వికల్పాయి పట్టుకొని అగ్రాసనాధిపత్యము వహించి యిట్లుప్రవర్ణించిరి

నేడు భారతదేశమున ఎచ్చటజూచినను బర్దోలిపేరే వినవచ్చుచున్నది. కారాగారముల యందునువారును వెలుపల నుండువారును బర్దోలిని ప్రశంసించుచుండును. బర్దోలివారు దేశతల్లా, మనుష్యుల యని యనుకొనుచుండును. మనయ్యా, మహాశేషము చాలముఖ్యమైనది. మహాశక్తి ప్రదర్శించుట కిదియొక గొప్ప సూర్యము. కాంగ్రెసు ముప్పదియైదు సంవత్సరములనుండి చేయజాలకుండైనవనినిరాకరణద్యమముపడునాటుమాసములలోపుగ నిర్వహింపగలిగెను. పూర్వమునలె కాంగ్రెసు నలుగురు విద్యావంతుల చేతులలో కాక, ప్రజాసామాన్యముయైనది

సంస్కరణముల కడకీపలమునకు మనము ఆశపడకుండుట చాల యద్భుతకర మగువిషయము. సర్. హోస్టేజీవాడియా, గోకర్ణ వాణి మిత్ర గారు ల వంటి మితవాద ప్రముఖులు సయితము సంస్కరణములు పనిమోలినవని తలంచుచున్నారు. సంస్కరణములు పెట్టబడిన యనంతరముననే నాయకులను కారాగారములకు బంపువిషయమువలననే ఆసంస్కరణముల విలువ తెలిసినచున్నది.

నేనివటికి వివాదకథ్యుల వహించుటకే గాక వివాదాలూ కాన్ఫిలిక్టులను పరిశీలించుటకు గూడ వచ్చియున్నాడను. నేనిప్పటికి రెండు గ్రామములకు దర్బారు అచ్చటి సిద్ధితులను పరిశీలించితిని. ప్రజలు ఈపక్షితుల తాళగలరా తాళజాలరా యని నిర్ణయించుట కిష్టము నేను పూనుకొనలేదు. జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడు డా. దయాల్ దేవాయీగారు రావనికి బానుకొన దగును. మీరు గలిగిన కీర్తికి దగినంతత్యాగ గమును మీరు చూపవలసి యుండును. మీరు సమష్టి శాసనోల్లంఘనమునకు సంసిద్ధులుగా కుండినయెడల, మీరాముక్తను స్పష్టముగను, నిష్ఠాముగను చెప్పవచ్చును. బహిరంగముగ మనస్సులోని యభిప్రాయమును తెలుపుట ధైర్యవంతుని లక్షణము. తాలూకా యంతను సుద్ధముగ నుండకున్న ఆమాట ధైర్యముగ చెప్పట యుక్తము. మహాత్ముడు మరీయొక తాలూకా వైపు మరలటకు వీలుండును. రయితలు పన్నుల నిరాకరణ ప్రతిజ్ఞలనుండు వివక్షభావము లేక సం తకములపేరిన ప్రభుత్వాధికారులు ఆశీర్వాదము చేయవచ్చును. నేను స్వయముగ పరిశీలన గావించినపుడు, ఈయాశీర్వాద కేమి యాధారము లేదని కనుగొంటిని. ప్రతిజ్ఞలు గైకొనిన వారిలోనూ టికి తొంబది తొమ్మిదివరకు తమకందువలన గలుగు కష్టములను కనుగొనియే యట్లు చేసిరిని నేను చెప్పుగలను. ఆత్మపరిశీలనము గావించుటకు మరల మనోక యకాశము గలిగినది. రయిత

లకు సంభవించు కష్టములను గాంధీమహాత్ముడు బెలులైన తప్పింపగలుగునని ఎవరైనను భ్రమపడుచుండెను. అట్టిభ్రమలను ఎంత శీఘ్రముగ పారద్రోలిన అంత శ్రేయోదాయకము. మీమనో నిశ్చయమే గాంధీమహాత్ముని బలిమి. దేశమునకు స్వాతంత్ర్యము సంపాదించు నుద్దేశ్యముతో ఒక్కబర్దోలి మాత్రమే గాదు. అరువదియైదు బర్దోలిలైనను పోరాడి యద్భుతమైనను, వానికి రీతి ఆచరణముగ నిలుచును. ఇప్పుడు తప్పితి యగుచున్న ప్రతిమాత్రము తీసికొని ప్రభుత్వమువారు తప్పిపడియుండు రని మురియుటకు వీలులేదు. ప్రభుత్వమువారు తమకు చెందవలసిన సామగ్రిని రాబట్టుటకు ఆనేకమార్గములను, ఉపాయములను అన్వేషించుటకు వాత మనయాస్తి జప్తుచేయవచ్చును. మనము అధిమాధుములకు తయారై యుండినవరకు ఆకాభంగము గలుగదు. ఉద్యమము (పన్నుల నిరాకరణము) ను ప్రారంభించుటకు నేను తగిన సహకారము గలవా యని కనుగొనవలసియున్నది. పట్టాదారులు ఇరువదియైదువేలమందియు, దురేలాలు, నిమ్మజారులవారు అందఱును ఉద్యమమునందల సానుభూతి కలిగియున్నారని జాతీయవిద్య యందు తాలూకా చాల తృప్తికరమగుచు చేసినది. తగిన ప్రయత్నములు పూర్తిక చేయవచ్చును, 'అస్పృశ్యత' పాటింపబడుట లేదు. చాలవఱకు, అద్భుతమైన ప్రభుత్వపాతకాలల 37 లో విద్యార్థులు ఎనిమిదివందలమంది యుండ జాతీయపాతకాలలు 51 లో సుమారు మూడువేలమంది విద్యార్థులు లున్నారు. పసివిడ్డల యందు గూడ సంచలనము గలిగినదిని నిష్కర్ష గ చెప్పవచ్చును.

మహాత్మునియువనాస్రము

అంతట గాంధీమహాత్ముడు సభావేదిక కిదిగిచ్చి ప్రారంభమున శాసనోల్లంఘనమున కవసరమగు నిబంధనలను వివరించి తరువాత అస్పృశ్యత, స్వదేశీయగుర్తి యుపసంహరించెను.

బర్దోలికి నేను వచ్చుట యిది మూడవపర్యాయము. రెండవ పర్యాయము నేనిచ్చుటకు వచ్చివుడు విచారణచేయగా అస్పృశ్యత, స్వదేశీయముల తాలూకా నాకు తృప్తికరముగ గన్పించినది కాదు. ఇతరప్రాంతములం దెచ్చుటనైనను అంటరానివారికి ప్రత్యేక పాతకాలలుండెను నుండు నేమోకాని బర్దోలిలో మాత్రము అట్టి యేర్పాటు పనికిరాదు. అంటరాని జాతి పిల్లలను జాతీయవిద్యాలయములలో జేర్చుకొనవలెను. వారుఇతరులతో పాటు సమానముగ గూర్చుండవలెను. రెండవపర్యాయమునే నిచ్చుట కేతెంచినపుడు నాకు చేసినవాదాసములు సరికాఫలితము నకు రాలేదు. ఇదంతయు ఆశ్చర్యకరమనే గాని విముఖత్వము వలన గాదని నా యభిప్రాయము. కిలాఫత్, పంజాబుసమస్యలను పరిష్కరింపవలసియున్న, యీలాటి ముక్తదేశము. స్వదేశీయముమైఘాడ, మీరు నే ననుకొని నంత యభివృద్ధిని జూపలేదు. ఒకమాసముక్రిందటికన్న నేడు అభివృద్ధి చిహ్నములు కొంచెము కనిపించుచున్నవిగాని అవి చాలవు. బర్దోలివాస్తవ్యులగు మీరు మీ యాత్మగౌరవమును నిలుపుకొనగోరుదురేని, మీరు కద్దరును ఇంక నధికముగను, సాగునుగను తయారచేయవలసియుండును.

మనలో ననేక తెగలున్నవి. అయినను హిందూ-ముస్లిము సఖ్యత యితరుల కనగముగ నుండగూడదు. ఈసఖ్యత వలన యితరులకుగూడ బలము ఆత్మవిశ్వాసము గలుగవలెను. తాలూకాలోని ఏయేద్యోగస్థుని జోలికిని పోవగూడదు. ఉద్యోగస్థులు ఎప్పటికలె సుఖముగను సురక్షితముగను నుండవలెను. ఉద్యోగస్థు డెవరైన సభ్యముగ ప్రవర్తించినయెడల, అతనిని బాధపెట్టగూడదు. తీర్మానమును గావించుటకు పూర్వము మీరెల్లరు వివాదార్థతను మునుపక జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలయును. మీరు చెరపెట్టబడుటకును, ప్రాణముల గోల్పోవుటకును సంసిద్ధులుగ నున్నపుడే మీరు స్వరాజ్యమును సంపాదించగలరు. మన వారు కారాగారములను వందలకొలది సంఖ్యయొక్క మున్నాడు. కనుక మనము నిరంతరము రాటులు దిప్తుటకును, పీలైన లంగ్సాతోనే యుండుటకును సిద్ధముగ నుండవలెను. మరెవరి లన్నిటిని సంపూర్ణముగ నిర్వర్తించుటకు మరీ పడునైదు దినముల వ్యవధియొకదలచితిని. కాని యిరువదియైదు గ్రామముల ప్రతినిధులు సంపూర్ణ శాసనోల్లంఘనమునకు తమ గ్రామము లిప్పుడే తయారగునందెనని నాకు నిశ్చయమైనది. అంటరానివారి బిడ్డలను తీసుకొనిపోవుట పాతకాలలలో కూర్చుండ నిచ్చెదరా యని నేను వారిని ప్రశ్నింపగా వెంటనే యంగీకరించిరి. అంటరాని దోషమును తొలగించుటకు మీరెల్లరపడకున్న ఆవిధముగ మీరొకచెప్పిన మరల లన్నిటిని యుచుంటుంటే బెట్టిన మరీయొక ప్రదేశము వంక లక్ష్యము నిదేశన. ఈపాటి గుండ్లు మీమీద పడునపుడు, నేను వానిని తప్పించునని మీరెవరైనను భ్రమపడవలదు.

ఈ ప్రకారము గాంధీ మహాత్ముడు ముప్పదిమందిన వివక్ష శాసనోల్లంఘనమునకు ప్రజలకు సంభవించుకష్టము లన్నిటిని ఆమోలాగ్రముగ వివరించెను.

అంతట యీ క్రింది తీర్మానము లేకగ్రీవముగ నామోదించబడెను.

- (1) హిందూ, మహమ్మదీయ, పాశ్చాత్య, క్రైస్తవ, మున్నగు అన్ని సంఘములయొకమత్యమునందు మేము విశ్వాసము గలిగియున్నాము.
 - (2) దేశవర్తనకుల కనుగుణముగ, పంజాబు కిలాఫత్, సమస్యలను పరిష్కరించుటకును, స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకును అహింసయే మనకు తరణోపాయము.
 - (3) దేశభక్తుడయ్యును స్వదేశీయ నాగౌరవదీయమైనది.
 - (4) ఫిబ్రవరి 5-వ తేది తరువాత మేమందఱునూ బర్దోలి తాలూకాలో తయారైన కద్దరునే యుపయోగించెదము.
 - (5) అంటరానితనము తొలగించుట మా యవశ్యకతకర్యము.
 - (6) మేము చెజనాలకు వెళ్లుటకు, దెబ్బలుతిసుటకు, ప్రాణముల గోల్పోవుటకు, సిద్ధముగ నున్నాము. మేము మరల నేమియు ప్రతిజ్ఞ నొనరింపము.
- పన్నుల నిరాకరణమును గూర్చి సభ్యుల లేకగ్రీవముగ నామోదించిన తీర్మానము ఇదివఱకే ప్రతికయందు ప్రకటింపబడెను. నాయకులు మరికొందరు పన్నునివించిపట్టు సభ్యులుగ నెను. వికల్పాయిపట్టుకొని ప్రతినిధులపట్టువలను ప్రశంసించి వారికి విజయము గలుగుగాక యని యాదర్శించిరి:— బొంబాయి, కానికెల్.

13 అఖిలభారత ఆయుర్వేద యూనాని వైద్య సమ్మేళనము.

రాజమహేంద్రవరము.

13 అఖిల భారత ఆయుర్వేద యూనాని వైద్యసమ్మేళన కార్యస్థానమునుండి కృష్ణా, గోదావరి, విశాఖపట్నము, గజపా మండలములకు శ్రీ యుతులు రాజవైద్యశాలలోలా అప్పల నరికించుము. ఆయుర్వేద వికారద చాళి రామూర్తి కాశ్రి పండిత పుష్పాధ్యాయుల నూర్య వింతామణి కాశ్రి బెజవాడ జగన్నాథరావుగార్లు సంచార కాశ్యదర్శులుగా నియమించి పంపుచున్నారను కావున తాము స్వాగత కారీ సభ్యులుగా నైనను ప్రతినిధి సభ్యులుగా నైనను అభిమాన సభ్యులుగా నైనను చేరి సామ్యు వారికి కిచ్చి రక్షింపు వారి ద్వారా పొందగోరుచున్నారము—అని కాశ్యదర్శి వ్రాయుచున్నాడు.

మిడుతూడువార్తలు:—20-1-22 వ తేదీన నందికొట్కూరుతాలూకాలో ప్రచారముచేయుచుండిన బంధుల నారాయణమూర్తి గారిని, వెదమి వెంకటాచయ్యగారిని, నాదికోట్కూరు తహశీల్దారువారు 07 గే కెక్ ప్రకారము యువస్వస్థించుకూడదని నిషేధించిరి. 2 వ తేదీన గ్రామములు బహిరంగసభ జేసిరి. తువ్యా గోవిందరెడ్డిగారున్న బన్నూరు అప్పకరెడ్డిగారున్న బహయ్యతాసామియో యువస్వస్థించిరి. వారిరువురు ప్రచారముచేయుటకు భృశశ్రయలై యున్నారు.

కూర్చునందలి కర్షి గ్రామములో మహాశరత్రి సంకర్షమున ఇర్పజాతర జరుగును. జనసమ్యక్త మధికముగ నుండును కావున అంటువ్యాధులు పుట్టవచ్చును. కావున అంటువ్యాధులుండు ప్రదేశములనుండి ఎవ్వరు ఈ ఉత్సవములకు కాగూడదనియు అట్లు వచ్చినవారు తిప్పి పంపివేయబడుదురని కూర్చు ఫితుకవిమనరుగారు ప్రకటించుచున్నారు.

పూనాయకు సమ్మేట్రానుపోర్టు కోరునకు జేరిన సాన్జంటు మిల్లరుగారు 2 వ తేది ఉదయం పూనాలో ఆత్మహత్య గావించుకొనిరి.

బొంబాయి: యునైటెడు మిల్లులలో రెండువేలమంది పనివారు జోనసు కోరుచు 2 వ తేది సమ్యక్కట్టి. నైవా మిల్లులు, ప్లోట మిల్లులపనివారి సమ్మే అంత మొందినది.

ఆంధ్రభక్తుడు, హరికథలు:—విశాఖపట్నంజిల్లా మాడుగులలో వేంచేసియున్న శ్రీ పార్థసాధిస్వామివారి అంతరంగ భక్తాగ్రసరులగు శ్రీగోవిందదాస్ జీగారు యిచ్చెన్న పురి విశ్వేశ్రీచారికథలు నిజస్వరూపముగ భక్తిరస ముప్పొంగజేయుచు శ్రీచారికథా కాలక్షేపముల జరిగించుచున్నారు. ఇదివఱకు జరిగిన కాలక్షేపములుగాక మరిన్ని జరగనయి యున్నవి.

రాష్ట్ర గృహపరిశ్రమ.

డాక్టరు ప్రభుల చంద్రారెడ్డిగారు

సతీశ చంద్రదాస్ గుప్తాగారు 'రాష్ట్రమును గృహపరిశ్రమ గనుక సుపయోగించుట' గూర్చి యిద్దరు మైన చిన్న ప్రస్తావన మొకదానిని రచించిరి. దానికి డాక్టరు ప్రభుల చంద్రారెడ్డిగారు సహాధికారులు వ్రాసిరి. దానిని తరువాత చూడండి (పదు రింటి ముద్రాను).

దర్శనము

ప్రాచీనమయి, నాగరికమయి, యంతరీయమయి జాతీయ శాంఖ్యిక, భౌతిక, మానసిక రుగ్మతలు పీడించుచున్నది. వంగ దేశము లిట్టిస్థితిలో జీవయాత్ర గడపుచున్నది. ఎవో కొన్ని జిల్లాలలో తప్ప మిగతా జిల్లాలలో పుట్టుకంటె మరణములే యధికముగ నున్నవి. వంగదేశములో సంవత్సరముకు 11 లక్షల మంది, ముఖ్యముగా చరిత్యములచేత నకాలమరణముల నందు చున్నారు. చరిత్యమొక్కటేకాదు. ఈజాధుల కన్నటి వరిద్రవే మూలము.

పూర్వాస్పత్త్యము.

జీవనాధారముగల పోరాటము వినవినము వికలమగు చున్నది. వంగదేశములో సగమున కధికముగ వంగదేశీయతలకే కలదు. కలకత్తానగర మానియోఖండములో గొప్పదని మనము గర్వించుచున్నాముగాని యాగొప్పతనమునకు కారణ మెవ్వరై నదియో మరచుచున్నాము. వంగదేశపు ధనములో 100 కి 90 వంతును వికలీకరణము, మారుపారీలు, భటియము, ఫార్మీలు, అర్మీయములు, ఢిల్లీ వాలాలు మొదలైన వంగదేశీయతలకు చేతిలోనున్నది. కలకత్తా నిట్టియున్నది. దిల్లీలోని దిల్లీ వ్యాపారస్థానములలో మనవంగదేశీయులు గుమాస్తాలుగా మాత్ర మున్నారు. కృషిద్రంగులు, వర్తకవాళ్లు, రోజుకూలీలు సహితము యితరప్రాంతములనుండియే వచ్చుచున్నాడు. వంగదేశ ధనములో ప్రాముఖ్యతలో నుండి యుండిన కాఖలందుగూడ నిప్పుడు తగ్గి పోవుచున్నది. ఈ దా వారణము తీసికొండము. చీనావారు బెంటింగువిధిలో చెప్పుల వ్యాపారము శాక్రమించుటకు చాలక కలపవ్యాపారముగూడ ప్రవేశించివారు. నేను 18 సంవత్సరములనుండి యుపవ్యాసములు, కరపత్రములు, పత్రికలలో వ్యాసములమూలమున వంగదేశమును మేల్కొల్పవలెనని చేసినయత్నములు వ్యర్థములయ్యెను. నల్ల మందునిపాలో నున్నవానివైచి, దెబ్బలతితి నివియున్నయు నిర్ధక ములాయెను. వంగదేశమున జీవమున్న నూచనలే కాన్పింపలేదు. ఆహారసమస్యను గూర్చి యిది వరక నేక పర్యా యములు చర్చించియున్నాను. ఇప్పుడు వస్త్రముల గూర్చి వ్రాయుదును. 1930 సంవత్సరములనుండి వంగదేశమునకు వస్త్రములు దిగుమతి కాలేదు. ఆషాఢ ప్రజలు దిగుమతియలు యుండిపోలేదు. రాష్ట్ర వాదము ప్రతిగ్నహించుదును వినబడుచుండెడిది. ఇంగ్లీషో నూలు తయారయ్యెడిది. డాక్టర్, చంద్రనగరము, కాంతిపురములలో కలకొలిది చేతిమ గ్గముల పనిచేయుచుండెడిది. ఈ మొలవాపారములు వంగదేశమునకు బట్టల నిమృతయేగాక కొట్టికొలిది విలువగల సరకు నెగుమతి చేయుచుండెడిది. చవుకయినను త్వరగా చిగిసిపోవు వికేశవస్త్రముల కనబడగనే సహ్యాహితులయి గిగుమతి యయిన బట్టలను కొన నారంభించిరి తత్ఫలితము నేడనుభవించుచు న్నాము. ఇతరదేశములకు సంవత్సరమునకు 40 కొట్లరూపాయ లకుపైగా చెల్లించుచున్నాము.

రోజు కణాసంపాదన

ఈ నలుబదికొట్ల రూపాయల నెట్లు సమకూరుచున్నామో వివరింతము. వంగదేశీయులు మిక్కిలి ప్రేమించు సన్ననికస్త్రములు, నిడివి పోగులుగల ప్రతిమండి మాంజెస్టరులో తనూ రగుచున్నవి. ఈ ప్రత్తి ముఖ్యముగా సమోకాసుండి వచ్చును. మాంజెస్టరు యంత్రకాలలో నీప్రత్తితో సన్ననిదాము వడకి బట్టలునేసి వంగదేశమునకు పంపుదురు. ఒక పోడినండి యొక పోడికి సరకులు, పంపుట, దిగుమతులు, తిరిగి ఎగుమతులు పీనికి మోతమాలి చాల యగును. ఇంతేగాక వ్యాపారము జరుగుటకు మధ్య మొల్తపు వ్యాపారులు, జట్టా వ్యాపారులు, చిల్లగవ్యాపారులు ననేకు లందురు. ఇంగ్లీషువిధముగ పరికింతము. భారతీయు డొక్కొక్కడు దామాషాను రోజుకొక్క యజ్ఞా సంపాదించును. ఆంగ్లేయుడుగాని యమెరికావాడుగాని రోజుకు రు 5-5-0 లు సంపాదించును. అనగా రోజుకు ఒక అణా సంపాదించు భారతీయుడు తనబట్టలను వడికి నేయుట

కు బట్టియును (కాలలో రోజుకు రు 5-5-0 సంపాదించు బట్టియు పనివాండ్రు నుపయోగించుకొనుచున్నా రుగ్మతలు (కొన్ని సంవత్సరముల క్రిందట భారతీయుడు తనబట్టలను తానే నేసికొనుచుండువాడు!) దీనికంతకు దిగుమతి కర్మము, పెట్టుబడిదారుల లాభములు మొదలైన వన్ని చేర్చులసి యుండును.

రాష్ట్రమే శరణ్యము.

రాష్ట్రములు నెలకొల్పినతోడనే బట్టలు నేయుటకు చేతి మగ్గములుగూడ బయలుదేరును. ఆప్పుడు 40 కొట్లరూపాయలను మనరాష్ట్రములో నేయుండి మృత్యుమున్న మనమన్న మనబీదలను కొంతరక్షింపజాలును మనము 40 కొట్లు నవ్వపడుచున్నా మనునప్పుడు సామ్యంతయు మాంజెస్టరుకే పోవుచున్నదనుటలేదు. వంగదేశము దాటిపోవు ధనమంతయు దీనిలో నిమిడ్చితిని. వంగదేశమునకు కావలసిన బట్టలను తయారు కాలెను. బాంబాయి, ఆహమ్మదాబాదులనుండిగూడ తెప్పించుకొనగూడదు. 1905 లో భారతదేశములో 197 ప్రత్తియంత్రములుమాత్ర ముండెడివి. 1916 లో నివి 266 కు వృద్ధియయ్యెను. దీనికి కారణము వంగదేశ స్వదేశీయోద్యమమని నానవ్యక్తము. ఈయంత్రము లన్నియు బాంబాయి ఆహమ్మదాబాదు నాగపూరులలోనే యున్నవి. విదేశ వస్త్రమును ధరింపవని వంగదేశీయులు ప్రమాణములు చేయనే బాంబాయి ఆహమ్మదాబాదులలోని ధనికులు యంత్రముల నభివృద్ధిచేసి తమలాభములను ద్విగుణించిరి. అనగా వారు వంగదేశీయుల దేశభక్తికి వైసర్జకము చేయుచున్నారనుట. నేను వంగదేశీయుడనుగాన వర్తకమువలన వంగదేశము నకు వరిద్రవ ము రాకూడదని కోరుచును.

సోమరుల విముక్తి

వంగదేశదర్శనమును పారదోలుటకు రాష్ట్రము నెలకొల్పవలెనన్న విశ్వప్రయత్నములు చేయవలసి యున్నది. ఇందులో కర్తవ్యము ముఖ్యముగ మనస్త్రీలనే నున్నది. పురుషులు వారికి సహాయముచేయవలెను. సోమరులకు విముక్తికలుగునటు రాష్ట్రము నెలకొల్పటంలోని ముఖ్యవాదము. మనజనంఖ్యలో 100 కి 93 వందల గ్రామములలో నివసింతురు. ఈ గ్రామములు మధ్యాహ్నము నిద్రపోవుటయందును, రాచకార్యములు చేపట్టకొనుటయందును, చీట్లు చరంగములను ఆడుటయందును, కాలము వృధాచేయుచున్నారు. ఒకర్లంజిల్లా వంట జిల్లాలలోనూ ద్వులు, కొంతలతప్ప చేరుకార్యములేదుగాన సంకల్ప ముకుమాను మానములుమాత్ర మేవనియుండును. మిగిలిన 9 మాసములు ను వారు సోమరులుగ నుండురు. ఇట్లు తప్పక వచ్చిన సోమరితనముకు ఫలితముగ భయంకరమయిన కఠవులు సంభవించుచునే యున్నవి. రాష్ట్రమేయంపయోగమున్నయెడల నొక్కసంకల్పము పంటచెడిపోవుటతో కడుపు బ్రద్రలయి చనిపోవలసిన యాననముండదు. రాష్ట్రము మూలమున నాకలి తొలగించుకొనుచుండవచ్చును. నూలువడకుట నెలకొల్పవలెననియెడల వంగదేశీయవస్తువులెవరును రోజుకు ఆధనము 2 రంటల కాలము వడకుదునని ప్రమాణము చేయవలెను. అలవాటువడినవె నుక మన ప్రతియు డియుండును పూర్వమునలే గాశ్వతముగ నుండును. నూలువడకుట నెలకొల్పటయే మనతార్కర్యము. కావున దేశసేవకై ధనికులు దర్మియు గూడ కొంచెము కష్టమున కొన్ని నూలువడకుట ప్రారంభింపవలెను. పిన్నుల నెడ్డలు, స్త్రీలు, పురుషులు, ఎల్లరును వంగదేశమున రాష్ట్రముల నభివృద్ధిచేయుటకు శ్రమచేయవలెను.

ముతక బట్టలు

ఇంగ్లీషు సంగతి. రాష్ట్రము నభివృద్ధిచేయుటయందు విజయ మందవలెనని మనము ముతకవస్త్రములతో తృప్తిపడవలెను. ఒక నియమిత కాలములో సన్నని నూలుకంటె ముతక నూలుకొనవలె యున్నది. కావున మనమందఱము ఖాదివస్త్రములను ధరింపవలెను. విదేశవస్త్రముల సుపయోగించుటలో వంగదేశము మహాపాతకము చేసినది. ధనికులు దర్మియుగూడ సన్ననివస్త్రముల ధరించుచున్నారు. వంజాబు బీహారు మధ్యపగ గజాలలో కొందరు కాకున్న కొందరైనను నూలువడికి ముతక వస్త్రముల ధరించుచున్నారు. కాని బంగాళములో మనకు కావలసిన బట్టలన్నియు నితరప్రాంతములనుండి రావలసినదే.

స్త్రీలవిధి

సాస్త్రీ లియుద్యమములో బాగుగ దిగినగాని మనము జయమునందుము. ఈ దురంతమువలన మననా రెంతవ్యయము కు లోపించునన్నో చూడుడు. చెంకలు మొదలైన నాగరిక వస్త్రములను సనస్త్రీలు ధరించుచున్నారు. మనస్త్రీలు ముతక

వస్త్రములను ధరించుటవలన నీనానాభవవస్త్రములు లేకుండ పనిగడచును. మనస్త్రీలు నానాభవవస్త్రములు తీరక ధరించుచు నిప్రమాణము చేయవలసినదని నేను కోరుచున్నాను. తాము ముతకవస్త్రములు ధరించుటేగాక యితరులనుగూడ ప్రోత్సహింపవలెను. పూర్వము రాజభాత్రస్త్రీలు, యాదమునుండి పారిపోయివచ్చిన భర్తల నమనానించిన రీతిని మనస్త్రీలు తమభర్తల నానాభవవస్త్రముల ధరించుటకుమన నసవ్యామ్యంకనవలెను.

ద్యేవములేదు

ఖాదీభరించు ప్రమాణములో ద్యేవ మెంతమాత్రము లేదు. మనము వుండించుటలను మనము దాచుకొని యుపయోగించుటెట్టి జన్మస్వస్యమో, అట్లే మనదేశమున పండిన ప్రత్తిని నూలు వడకట్టుటలు నేసి మనము ధరించుట మనవాక్యము యున్నది. ఈవస్త్రముల విషయమున నిర్ణీత్యము చేయుట మహాపాతకమని దేశమందు భక్తికల వారికి తప్పక తోచును.

ఈ పుస్తకము వ్రాసిన శ్రీమాన్ సతీశ చంద్రదాస్ గుప్తాగారు బెంగాలు కెమికల్స్ లో ముఖ్యప్రచారకులు. ఇప్పటికాల పుయ్యిములయొక్క యుపయోగ మాయనకు బాగుగ తెలియును. రాష్ట్రము సుపయోగించుట మంచిదాదాము నంశమునాకే కొంత కాలము సంబోధనకరముగ నుండినది. శత్రుప్రములు బహు ఉన్న స్థితికి వచ్చి యుండగా చేతిరాట ముపయోగించు నవ్వలమారిపనియగు నేమానని కొంత కాలము భయపడితిని. కాని విషయములు, సంఖ్యములు, చూడగా నాకు తృప్తియయింది. వంగదేశములోనున్న 45 కొట్లప్రజలము నూలువడికి, అనూలతో నేసికట్టుటలను ధరించుటకు భూనివో మనవస్త్రములకై వేరుప్రాంతములకు పోవక్కరలేదని నేను దృఢముగ నమ్ముచున్నాను. ఈ పుస్తకము నెల్లరును చదువుదురగాక. — (అమృతబహు.)

ఫిజీ అనుభవములు:—ఫిజీ నీలోనునందు ప్రఖ్యాతి చెందిన డాక్టరు మనిలాలుగాక మపుటుకోరునందు మహాజనసభ హాలులో శనివారము సాయంకాలము 5 గంటలకు ఫిజీలో నా అనుభవము' అను విషయమై ఉపన్యసించెదరు. శ్రీమాన్ యన్. శ్రీనివాసయ్యంగారు తద్యక్షత వహించెదరు.

వ్యతి వింతి పొదల పండితుల యుద్ధేదీయ సహృదయము

కోమయవార కనూ మాత్రలవలె

సర్వోద్ధయముగల కోమయవార కనూ మాత్రలవలె మనోజీవితని భారతముగా చెప్పుచున్నది. ఫిజీలో ఆక్షరకరముల యొక్క ప్రకటన గావుక అప్పుడు పుట్టిన కిక్కురు మొదలకొని మృదులతో ప్రవేశించుచున్నది. ఈ మృతలంకి చిగించుచున్నది. ఈ మృతలంకి చిగించి కనూ మాత్రలవలె గాని లేక పట్టి పోకలగాని ప్రతిదినము ఉపయోగించుచు ఉత్తమము. ఈ మృతలంకి చిగించుచున్నది. ఈ మృతలంకి చిగించుచున్నది. ఈ మృతలంకి చిగించుచున్నది.

12 నీసాలు	2.50
25 నీసాలు	4.50

శ్రీ శీతరామవైద్యశాల (301-594) మైసూరు

కంటి విభాగము - కంటిలో నొసరుకు.

వృత్తాంతలేఖలు

చిలుమూరు - కౌలాలి తాలూకా.

(ఒక విశేషము)

జనవరి 1:—ఈ గ్రామ ప్రజలు కాంగ్రెసు తీర్మానము ననుసరించి కిక్కిరింపుచున్నందున జనవరి 20, 21 వ తారీఖులందు అమ్మిరాజు వెంటి రామలింగ దుర్గా ప్రసాదరావు గారిని 6 పశువులను, వెద్దిబాట్ల లక్ష్మీనారాయణగారిని 2 పశువులను, భూమిపూడి వెదవెంకట్రామయ్యగారిని 3 పశువులను, గ్రామమునకు భూమిపూడి రామయ్యగారు జప్తు చేసిరి. జప్తుచేసిన నాటి నుండి నష్టకష్టములకు సహించి కష్టపడి పనిచేయు తగువారే 28 వ తేది ఉదయం 9 గంటలకు గ్రామమునకువారు 12 వందల రిజర్వు పోలీసులు కొల్లూరు పోలీసు సబ్ డివిజన్ గార్లతో విచ్చేసిరి. ప్రజల ఎంతమాత్రము జంకక ధీరవీరులై యుండిరి. ఈ సంగతి తెలిసి యెట్లు ప్రజల గ్రామవాసులు కాంతిపైసి కులు ఆనెటలు వచ్చిరి. ఎంతకులు ఏనాడులను గొడ్డను నేలం వేసినదనియు, మారు పాదవలసినదనియు మునగులగారు బ్రతి మారిరి-కాని వీరిమాట పాటించలేదు.

ఇప్పటికి నాలుగు రోజులనుండి గ్రామ మునగులగారి పశువుల పాక నూరి జల్లు పోలీసులు వదిలి గడ్డి పాపానినాడ మిన్నలబాధచే కాలము గడుపుచున్నారు. వారికి కొనకొనుటకు విషయమునైతే యీ గ్రామమున దొరకకుండున మతకందులు నెత్తినవేసికొని కొల్లూరుకు వెళ్లిరి. మునగులగారు ధీరులయ్యు గ్రామములకు బోయి సోతులను "నామర్యాద" నిలువలసినదని బ్రతిమాలు చున్నారు. కాని యంతకంతకు ఒక్కడమ్మిడి అయినను వనూతకాతను. రాజీ నామాతిచ్చిన అనంతకరం గ్రామపాలకుల స్థానే చిలుమూరు కళింగరామ కరణమునాను, యీతూరు గ్రామమునకుగారు అనంతవల్లగ్రామమునకుగారు నియమించబడిరి. ఇంతకంతకు ఒక్క ఆశీరవరయినను అనంతకరం అడుగుపెట్టలేదు.

వరగాని

నవవరి 3:—మా గ్రామమునకు రిజర్వుపోలీసువారు 22 వ తారీఖునకచ్చి చించిలతోపులో విడిసిరి. మరురోజు ఉదయము పోలీసువారు యూనిఫాండులతోడనే పొలముల మీద బయలుదేరిరి. యజమానులు లేకుండనూచి పొలములలో వంకాయలు మిఠెకాయలు కొనికొనివెళ్లిరి. ప్రతిదినమును ఇది యేమాదిరిగా చేయుచున్నారు. 27 వ తేదీన కల్వరగూరు దివ్యూటీ కల్వరగూరు దివ్యూటీ తహశీల్దారుగారు రిజర్వు పోలీసులు గ్రామములోనికి వచ్చి కనపర్తి సుబ్బయ్యఅనుకమ్మ అసామి ఇంటికి పురుగువెళ్లిరి యజమాని ఇంటిలోలేడు. ఆడ వాంగ్మ బయటికి వెళ్లిరి అధికారులు పంపిస్తామింది. రిజర్వు పోలీసులు మాత్రము ఇంటిలోనికి వెళ్లిరి. లోపల వారు చేసినగొల యంతయని చెప్పుట కలవి గాదు. చిల్ల అక్కడ పట్టినంతవరకు త్రాగి, మిగిలినవి క్రిందపార పోసిరి. వెన్న కావలసినంతవరకు మ్రొగి, తక్కినవి గోడలకు పూసిరి. చరురోజు ఉదయం 5 గంటలకు 4 గురు రిజర్వుపోలీసులు గ్రామములోనికివచ్చి ఒకకుమ్మరియింటికి వెళ్లిరి. కుమ్మరి గృహమునకు లేడు. వారు అవరణములోనికి వెళ్లిపూయరు 0.12-0 ఖాదుచేయు నాలుగు కుండలు తీసికొనిరి. నేనును కొంతమంది స్నేహితులను అంతటి వెళ్లి వారితో, యజమానిని అడుగనిదే కుండలుతీసికొని వెళ్లుట దొంగతనమగునని చెప్పితిమి. వారు మామాటను నెడచేసివెళ్లి కుండలు తీసికొనివెళ్లిపోయిరి. వీరి చేరాలకు సరూపముగా నొక్క మొక్కజొన్న చేను గలదు. మొక్కజొన్న సాయంపుడు నేనును, మరికొందరు స్నేహితులను, నందిపూరునుండిగమ్మించుంటిమి. ముగ్గురు పోలీసులు జొన్న చేని లో ప్రవేశించి కండలు విడచుచుండిరి. ఆసామి, కేకలుపెట్టు చుండినను- అత్యంతకు బయలునిండ కండలు నింపుకొని పరు గెత్తికొనిపోయి దేవాలయ దూరిరి. ఈగోజు ఉదయం గొర్రెల మంద యొకటి తోపులో మేయుచుండగా పోలీసులువచ్చి గొర్రెల కడకు అవలించి, ఒకపొటెలను తోలుకొనిపోయి దేవాలయద్వారానికి వెళ్లిరి. అంతట గొర్రెల కాపరి గోలపెట్టుచువచ్చి నాలో చెప్పెను. నేను దేవాలయద్వారానికి వెళ్లి, "పోలీసుల కట్టి వైచుట అక్రమ"నని పోలీసులతో చెప్పితిని. అంతట ఒక పోలీసు, "మోడే రాల దగ్గరకు రాగూడదు"ని నన్నుదూరముగా నెట్టెను. తిరిగి ఆమాటయే చెప్పితిని. తాము నాలుగురూపాయలకు కొంటిమని ఒకపోలీసుచెప్పెను. తనకు

వైకమియ్యలేదని గొర్రెలకాపరి మొత్తంకొనెను. మేము పోటే లను విడుచుట తేదీని పోలీసులు ఖండితముగా చెప్పిరి. అంతట నేను పోలీసు ఇన్స్పెక్టరుగారిలో చెప్పుటకు వెళ్లితిని కొంత తడవునకు పోటేలను విడిచివచ్చిరి. పోలీసు లిట్టిదండకములు చేయుచున్నను, అధికారు లుపేషించుచున్నారు. ప్రజలలో దౌర్జన్యము మొలకయెత్తుట కిట్లు చేపించుచున్నారని తోచు చున్నది. వివరము ప్రజలు కాంతముగనే యున్నారు. పోలీసువా రన్ని దుండకములు చేసినను, ఈఫిర్కాప్రజలు కాంతమునవిడి దౌర్జన్యమునకు దిగని నాకు గట్టిసమ్మతము గలదు.

మునగపాటి సంతోషరావు.

టిటాగడలో కూలలపై గుర్రద్రవ్వము
ఇద్దరిచావు. 45 గుర్రకు తుపాకీగాయములు
ఆంధ్రులు 6 గురు బలమైనదెబ్బలు పాలగుట

జనవరి నెల 26 తేది లక్ష్మీవారమునాడు సుమారు 10 గంటల సమయమున నేను ఆంధ్రప్రదేశ్ రోడ్డుప్రక్కను ఒక పేద వై స్నేహితులకు ఉత్తరములను వ్రాసికొనుచుంటిని. ఒక ఆంధ్రుడు త్వరగా నాకడకు వచ్చి బాబూ, గోలీలు ఎగురుతున్నవి. చాలానుండి దెబ్బలు తగిలినవి. మనుష్యులు చచ్చిపోయినట్లు న్నది. అని నెద్దపెట్టు భయముతో కేకవేసి చెప్పాడు. నేను వెంటనే పేదనిగి బయట రోడ్డుమీదకు వచ్చి నాను. జూలు చాలా గుంపులు గుంపులుగా పరుగులిడుచుండిరి. ఇచ్చట కాంగ్రెసు అసిస్టెంటు సెక్రటరీ కాశీచరణ్ కుమార్ గారింటికి వెళ్లితిని. వారిల్లు సమీపములో నుండెను. ఆయన ఇంటికడలేడు. ఎచ్చట ఉన్నాడని అడిగితిని. స్టాండ్డుబ్యాటు మిల్లుకేటవద్ద గొప్పఅల్లకి జరుగుచున్నదనియు, అక్కడకు వెళ్లి యున్నారనియు చెప్పినారు. ఇంతలో ఒకకేవమున కాంగ్రెసు వాలంటీర్లు మోసికొని వచ్చుచుండిరి. అకమున నెనుకను 3 గురు దోలు (ఆంధ్ర ఒక్కరు పోలీసునూపరింపెండెంబు అని తెలిసి నది) న్ను 6 గురు సిక్కు మిలిటరీవారున్న ఆయుధపాణులై వచ్చుచుండిరి. జూలు చాలా క్రైకొని యుండిరి. అకమున నా సమీపముందు జాచబడినది. నేను దోలకడకు వెళ్లి నాను. ఆయ్య ఏకాగ్రణముచేత తుపాకులు కాల్చులసి వచ్చినదని అడిగి నాను. అల్లరిముకను చెడగొట్టుటకు కాల్చబడినవి చెప్పి నారు. గుంపుగా కూడియుండుట మంచిది కాదనియు ఎక్కడి వారచ్చటకు వెళ్లిపోవలసినదనియు నేను ప్రజలకు చెప్పించి తిని. వారల్లే పోయిరి; గుర్రపుబండ్లు గాయములు తగిలినవారి విషయమై ఏర్పాటుచేయబడినవి; వారిసందర్శిని సమీపమున్న భోలానాథ్ బోస్ డిస్పెన్సరీకి చేర్చిరి. రెక్కకు 45 రు దెబ్బలు తగిలి బాధనొందువారు ఆస్పత్రికి తీసికొనిపోబడిరి; నేనున్న కాశీచరణ్ కుమార్ గారు న్ను కలిసి ఆస్పత్రికి వెళ్లితిమి. కన్నుల యందు దెబ్బ తగిలిన ఒక హిందూస్థానీ కూలివాడు ఆస్పత్రిలో చనిపోయినాడు. దెబ్బలు తగిలిన వారిలో ఆరుగురు ఆంధ్రులున్నారు. వారందరను గంజాముజిల్లావారు, వాకివివరము ఈక్రింద వ్రాయుచున్నాను.

1 ఆఫ్ఫులక్ష్మిమి గంజాంజిల్లా- ఒక గుండుదెబ్బ ఎడమ తొడమీద 2 నూర్జునారాయణ గంజాంజిల్లా-కుడిచేతిమీద ఒకగుండుదెబ్బ 3 అప్పన్న గంజాంజిల్లా-రెండు గుండుదెబ్బలు కుడితొడమీద ఎడమతొడమీద ఒకగుండుదెబ్బ 4 ముమ్మిద ఒకగుండుదెబ్బ 4 రామన్న గంజాంజిల్లా- ఎడమచేయి అర చేతిలో ఒకదెబ్బ గుండు ఇవతలనుండి అవతలకు కూరిపోయినది. 5. అప్పన్న నూర్జునాథ్ కుమారు గంజాం- 2 గుండు దెబ్బలు కుడిపక్కమీద. 6 అప్పన్న వెంకన్నకొడుకు గంజాం- 4 రూపాయలు ఖర్చు అయినవి. ప్రతిదినము ప్రాతఃకాల సాయంకాలముల యందు నేను ఆస్పత్రికి పోయి చూచు చున్నాను. కలహకారణము ముఖ్యమైనది కాదు; స్టాండ్డు మిల్లు లో పుండే కూపర్ అనేదొర స్పిన్నింగు డిపార్టుమెంటులో అధికారి. ఆయన చాలా పంచివాడు. కూలీయందలిమానము గల వాడు. కూలీలందరకును ఇప్పుడు, ఆయనను మిల్లు మేనేజరు, ఆండర్సనువొర డిన్ మిన్ చేసి నాడు. స్పిన్నింగు డిపార్టుమెంటు లోని కూలీలు కూపరు గారిని డిన్ మిన్ చేయుట తమ కష్టము లేదనియు, ఆయనను డిన్ మిన్ చేసినయెడల పనిచేయుమనియు, సమ్మెకట్టేరమనియు, మేనేజరు ఆండర్సన్ గారిలో చెప్పినారు. మేనేజరు వీరి మాటలను పాటించలేదు. అంతట ఆసంతుష్టులై కూలివారు మిల్లువిడిచి వెళ్లిపోవుటకు నిశ్చయించుకొని అందరను గుంపుగా బయలుదేరిరి; వారకు పురంనుండి మిలిటరీ సిపాయీలు, జిల్లా మేజిస్ట్రేటు మొదలైన వారు టెలిఫోను సంబంధముచేత తెలిసికొని వచ్చినారు. వారకు

పురం ఇచ్చటకు 2 మైళ్ళదూరముండదు. ఇక్కడ గవర్న మెంటు మిలిటరీ యుండును. వారు మిల్లు ఆవరణలో చేరిన వెంటనే కూలీలు "మహాత్మా గాంధీకి జై" "అల్లాహ్ అక్బరు" అని కేకలువేసిరి. ఒక మరఫురిగి రెచ్చి కేటుకడ్డ వుంచబడెను. మిల్లు లో కూలీలు ఇంకను బయటకు కాలేదు. ఇంతలో తుపాకులు (పేల్చబడినవి. గుండ్లవర్షము కురిసినది. అయాయకులగు 10, 7 సంక త్వముల కూడుగల పిల్లలకుకూడా దెబ్బలు తగిలినవి. త్రోవ పోవువారికూడా దెబ్బలు తగిలినవి. ఇవి సంగతి. ఈకారణము చేత 27 తేది శుక్రవారమునాడు వసంతి దేవిగారి యాజమాన్య త్రికండ భుగసుభ శ్రీపతివేయబడినది. శుక్రవారమునాడుదయ మునక కలకత్తా యావత్తు యీశ్వర వార్త వ్యాపించినది. శుక్రవారమునాడు కలకత్తానుండిదీనానందస్వామిగారు, అప్పు తలవారు పత్రిక రిపోర్టరు ప్రలిసిల్లబాబు (ప్రీదరు) టిటాగడకు వచ్చి సంగతులను విశదముగా తెలిసికొని వెళ్ళినారు. 29 వ తేది ఆదివారమునాడు గొప్ప సభ జరిగినది. అచ్చటికి స్టాండ్డుమిల్లు కూలీలందరును వచ్చియుండిరి. దీనా నందస్వామిగారు కలకత్తానుండివచ్చి మిల్లుకూలీలు చేయవలసిన విధులను బాగుగా బోధించి, కూలీలసంఘము నొక జానిని వెంటనే యేర్పాటుచేయుట అవసరమని కొరీరి తరువాత నేను హిందూ ముసల్మానుల వికమత్వమునుగురించియును, చనిపోయినవారి కుటుంబపోషణకు చేయగల యేర్పాటులనుగుర్చియు, కూలీలు ఆంగ్లేయవర్తకులచేత నీచముగా చూడబడుటకు గల కారణమును గూర్చియు విపులముగా చెప్పితిని. సంభాషణయంతయను హిందీ భాషయందే జరిగినది. ఇచ్చట 25 కేటకులైగా ఆంధ్రులుగలరని విడివిడరకే విన్నవించి యున్నాను. వీరందరను ఆస్పత్రికివైస జీవనముచేయుచు మిల్లుయజమానుల తావులకును, గుండుదెబ్బల కన్న విశేషకరమగు మాభంగ కార్యములకును పాలగు చున్నారు. వీరిగతి మీరాలలోచించరా? ఆంధ్రదేశము ఉత్కృష్టమగు కార్యమందు మునిగి యున్నదని నాకు తెలియును అయినను ఇద్దరు ప్రచా కులు/విడువక యచ్చటనుండుట అవస్య మున్నది. అని తెలుపుటకన్న నేను విశేషించి తెలుప తలచు కొనలేదు. (ఒక విశేషము)

తప్పిపోవుట

300 రూపాయలు బహుమానము.

సబ్ సీను శ్రీనివాసరావు 24 సంవత్సరముల వయస్సుగలవాడు. నల్లని చామనచాయ క్రాపు తల గలవాడు. రెండు చేతులయందును 3 టీకా లుండును. కొంచము పొడగి. సాధువుగ గవబడును. ఈయన ఎక్కడ యుండనది ఆయన జాడ తెలియ జేయువారికి రూపు 300 లు యినా మియ్యబడును. ఎస్. వెంకటరెడ్డు, జమ్మలమడుగు. (కడప జిల్లా)

నోటీసు (3419)

సావుకారుపేట, టంకశాలవీధి, నెం 402 రు గృహమునందు ఆంధ్రా ఆయుర్వేద్ ఫర్మసి లిమి టెడ్ ప్రాంచిని ఏర్పాటుచేసి యున్నా మని ఇందు వలన సకల జనులకును తెలియపరచుచున్నాము.

అన్ని వ్యాధులకు కావలసిన ఆయుర్వేద ఔషధము లిచ్చట మిత ధరలకు దొరకును. శ్రేష్ఠతరమైన కస్తూరి, గోరోజనము, కుంకుమ పువ్వు, పచ్చకర్పూరము మున్నగునవి కూడ యిచ్చట దొరకును.

ఆంధ్రఆయుర్వేద్ ఫర్మసి (లిమిటెడ్)
పాడ్ ఆక్సు నెం 19 హోస్కోడ్డు, మద్రాసు.

ముఖ్యగవనింపు.

యోగ్యతాపత్రములు

(5) నేను 5 సంవత్సరములనుండి విద్యాని తయ వ్యాధిచే బాధపడుచుంటిని. కొన్ని కళలో ప్రాణముకూడా విసికిపోయినది. బెనారస్ సిటీలో నుండు, 'దుర్గా మెడికల్ హాల్' వారిచ్చిన స్పెషల్ ఆస్ట్రోక్యూర్ అను డిప్లొమభము ను నేవించుటచేతనే నేను ఇప్పుడు సదరు వ్యాధిచే సౌఖ్య ముగా నున్నాను.
బెంకూరు } ఆర్. ఎన్. చెట్టి
4-3-20 }

విదేశవార్తలు

భారతసమస్య

సంస్థానముల నెక్కువ వేయవలెను

జనవరి 31:—సర్ ప్రెసిడెంట్ గారు గాత్ర మెప్పుడు ప్రతిభా ప్రభుత్వమునకు వాగ్దానములను తీరవలెనని తీవ్రముగా ఆవేశమున బ్రతిపదించి సమస్యను ఇట్లు తీరిగి గింపునకు వలయునని వాగ్దానము చేసిన ప్రభుత్వము వారు స్వదేశ సంస్థానములను, వైశాల్యమున వర్ధిల్లియున్నవలెను. ప్రస్తుతము రాజకీయమున స్వదేశసంస్థానముల వైశాల్యము వర్ధిల్లియున్నవలెను. ఇదివరకు పరిపాలకులుగ నున్నవారిని, బ్రిటిషువారి హక్కులను గాపాడునట్టి వారిగా జూచి తిరిగి సంహారవాదముల గాని పరమమును పీటలెని దెంగాలు మొదలగు రాష్ట్రములలో ప్రభా ప్రతినిధులపరిపాలన నెలకొల్పవలెను.

పూర్వపు రాజవంశముల తిరిగి నెలకొల్పవలెనని సంస్థానాధీశుల మైత్రీ నభివృద్ధి చేయుటకు తోడ్పడును.

సర్దారు యోగింద్ర సింగుగారు.

రూపుల విభజనకు పాఠశాలము సర్దారు యోగింద్ర సింగుగారి దర్శించి ప్రస్తుతముగా నీవిధముగా తమ అభిప్రాయముల తెలిపిరి:— వారు క్లిష్ట ప్రభుత్వ భారతదేశమునందలి ప్రతిపక్షములను బహిరంగ పరచెను. కాని ప్రభుత్వము, ఆ తీవ్ర స్థితికి కారణములను విచారించుటకు తెలిసికొనవలయునని చెప్పెను. ఈ పాశ్చాత్య సామ్రాజ్యము వారి విధానమునందు, భారతదేశమునకును మిగిలిన ప్రాచ్య దేశములకును వ్యత్యాసము తొలగిపోయెను. వారివిధానము భౌతిక సిద్ధాంతములనుబట్టి, దౌర్జన్యము సమయమున సిద్ధాంతము మీదను ఆధారపడి యున్నదని ప్రాచ్యదేశములు నమ్ముచున్నవనియు, అందుచే నీ తిరుగుబాటు సంభవించెను. భారతదేశ హృదయము దృఢముగా నున్నది. భావివాగ్దానములను, ప్రస్తుతముకంటే సులభము లగు అంతర్జాతీయ సంబంధములపై యాధాతపడి యున్నదని విభాములు దలచుచున్నవనియు, భారతాంగ్ల శక్తిమైత్రీ ఇందులకు కారణము. ప్రస్తుతము విశాలభావ యుక్తమగు రాజనీతి యవుననను. ఇట్టిమైత్రీ నభివృద్ధిచేయు రాజనీతి భారతాంగ్ల రాజనీతియులందు అవసరము. భారత ప్రభుత్వమువారు భారతదేశపు ఆర్థిక, పారిశ్రామిక, సాంఘిక, వ్యాపసాయికాభివృద్ధిరములగు విధానముల నేమియు నేర్పాటు చేయలేదు. పంచకారపరిశ్రమలగురించి ఏర్పాటు చేయబడిన సంఘ నివేదికపై నింకను ప్రభుత్వమువారు రెట్టిచర్యను దీసికొనలేదు. అనివేదికయందు దెలిపిన విధాన మవలంబించినయెడల భారతదేశ వ్యవసాయ మభివృద్ధి నొంగను. ప్రస్తుత బాతీయ ప్రభోధమును, దూరదృష్టిగల రాజకీయవేర్తలు అదనుగాకొని సాంఘికభాతి కాభివృద్ధిలకు ముహూర్తమునందు, ప్రస్తుతము యువరాజుగారిపేర రాంకుమేలులు సమావేశము చేర్చుచు ప్రధానమైనవిషయము, అంతువలన యువరాజుగారిని భారతదేశకాంతి వార్తావాహనిగ గౌరవింతురు. ఈవిధముగా యువరాజుగారు భారతదేశ ప్రేమను సంపాదించుటకును.

సమాధానము కుదుర్చుటకు నామిత్రులగు మోతీలాలు నెహ్రూ, బుఖారీగారు వాగ్దానము చేసిరి. తమకీర్తిని ప్రయత్నింతురు.

బెన్గళురుగారి యభిప్రాయములు

భారతదేశమునందలి తీవ్రపరిస్థితులను బహిరంగపరచుచు వారు క్లిష్ట ప్రభుత్వము వ్రాసినలేఖ ఆంగ్లదేశమున అధికార అసభికార భారతాంగ్ల ప్రజలందర యందును గంచలము గల్గించెను.

ఒక విశేషమును సర్ మైకేలు బెన్గళురుగారిని దర్శించి ప్రస్తుతముగా వారిట్లు నుడిపిరి. వారు క్లిష్ట ప్రభుత్వము దెలిపిన అంశములను బలపరచుచు నాకు సమాచారము దెలిసెను. మహమ్మదీయ శ్రీలద్దాన రాజద్రోహమును వ్యాపింపజేయుచున్నారని. నేను లండనును దొక నుప్రసిద్ధ మహమ్మదీయ ప్రాధానముతో గలసి మాటలాడితిని. ప్రభుత్వమువారు మనీదులు మూసివేయించెద రనియు మరకర్మల నాపివేసెద రనియు ఆంగ్లవాదములు దెలిపినందులకు తన ఇంటియందు శ్రీలు దగ్గకు

తెచ్చిరిని యాతడు వాదించెను. ప్రస్తుతమును హిందూ మహమ్మదీయసభ్యము సమావేశమై యున్నది. ఈ మైత్రీయుక్తకారణములను గురించి హిందువులు చాలచుండి అనుమానించుచున్నారు.

గతరాంకువత్సరములనుండియు ప్రభుత్వమువారు, విశేషముతో ఆంగ్లవాదములను సమాధానముపరచె నను విధానము నవలంబించుటచే నింత మునిగెను. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమును యెడలొనిన కష్టములను బ్రిటిషుప్రజలు గమనించినట్లు నూచనము గన్నట్లు మన్నుచి. ఇకవైన ప్రభుత్వమువారు అమానుషముగ ప్రభుత్వవిధానమును కడలి ఆంగ్లవాదములను అనగా గాంధీ గారిని, వారిపాక్షికులను పట్టుకలతో నెదిరించెద రని దలచుచున్నారు.

రాబోవు “పార్లమెంటు” అను పత్రికయందు “గాంధీ యువరాజవర్ధిల్లము” అనుశీర్షికపై వ్యాసమును వ్రాయుదురు.

జెనోవా సమావేశము

మిత్రమండలియందు విభేదములు

జనవరి 31:— జెనోవానకు సమావేశమునకు గలగు చిట్కలనుగురించి పరాసుప్రతిక లీడరును విశేషముగా దెలుపుచున్నది. జెనోవా సమావేశమునందు గావింపబడు కార్య విధానమును గురించి మిత్రమండలిలో నొకరికొకరికి సమాధానము కుదుర్లేదనియు, అందుచే సభ ఈస్టరు తరువాతివరకును నిలుపుదల చేయుటకు ననియు యెంచుచున్నారు.

అత్యవసరములగు విషయములు ప్రభుత్వమున చర్చింపబడవలెననియు తరువాత యూరపు ఫున్నర్ని రాజ్యము మొదలగు గొప్పవిషయములు చర్చింపబడవలెననియు పరాసువారు గొంతుచున్నారు.

అంగ్ల పక్షము సంప్రతింపులందు పరస్పరభేదము జనించెననియు లాయడు బార్డిగారు జనవరి ఒకటవతేదీన యెన్నైన యువరాజుసమవలన నీభేదము కాల త్వరతో జనించెననియు “డైనర్స్” అను పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

అంగ్ల పరాసు మిత్రుల సమావేశము.

అంగ్లపక్షము యొద్దనుండి పరాసునందు త్వరతో జరుగ నున్న విశేషాంగమిత్రుల సమావేశమున పుట్టించబడును. సమీప ప్రాచ్యదేశ సమస్యగూడ సభకు చర్చింపబడును.

ఈ సమావేశమును కొలదికాలమునకు నిలపవలెననియు నింతలో పరాసువారి మిత్రరాండమును పరిశీలించవలెననియు కర్జున ప్రభుత్వము గోరిరి. ఆ మిత్రరాండమునందు పరాసు వారు, సమీప ప్రాచ్యదేశమునందు పారవలించెడు విధానమునందు దెలుపుచున్నది. ఇట్టి విశేషాంగమువారు గూడ నిందుల కంగీరించిరి.

ఈస్టరు మండలి.

సరకు పాసాగారి మంత్రులు.

కెయిరో జనవరి 31:— సరకు పాసాగారి చంపుటకు గావింపబడిన తుట్రునందర్భమున 21 మంది అరెస్టు చేయబడిరి.

సరకు పాసాగారు తమ ప్రధానమంత్రిగ నుండుటకు ఈక్రింది మంత్రులను దెలిపిరి. దెలియుచున్నది. విదేశాంగ మంత్రియను అంగీరింపకపోవుట ప్రభావతీనిధుల కాసనసభ వ్యాధికాఖ ఆర్థికకాఖలందు దప్ప సలహా అధికారుల నంగీరింపకపోవుట వెంటనే విదేశయోద్యోగియల స్థానమున ఈజిప్టు యల నియోగించుట, సైనిక కాసనమును తొలగించుట, సాదాన ప్రాతినిధులకు పూచీ ఇచ్చుట మొదలగు విషయములందు తాయబారనగమును క్రొత్తపాల్ల మెంటువా రెన్నుకొనుట మొదలగునవి.

అల్లెప్ప ప్రభుత్వ

అల్లెప్ప ప్రభుత్వమును సర్వోప 2 వ తేదీన లండనునకు ప్రయాణమగుదురు. సర్ గిల్బర్టు కెయిటును పెల్లెను ఎమసుగారు వారివెంట బయలుదేరుదురు.

హంటింగు సమస్య

హంటింగును వైసా కిచ్చి నేయు విషయములందు దన్నిటి యందును వైసా జమానులను సమాధానము కుదిరెను. ఇక సంశ్లిప్తములు మాత్రము వ్రాయవలెనను, టింగ్ గోతు తమ కిచ్చినందులకుగాను వైసావారు కొంత ధనమును తిరిగి జపాను వారి కిచ్చెను.

వేల్పుయువరాజుగారు

ఇండియా, ఫిబ్రవరి 2:— వేల్పుయువరాజుగారు ఇండియా రాజ్యములో నిట్లుపట్టించిరి:

“తొలి మాజనకుడు మధ్యభారతదేశమును జూచివెళ్ళుటకు వచ్చియుండిరి. వారివలె నేనును మిరాష్ట్రముల కేలేచితిని. మధ్యదేశపు స్వదేశసంస్థానాధిపతులు అత్యుత్సాహముతో వ్యాధుపూర్వకముగా నాకు స్వాగత మొసంగింతురు నేను వారికి కృతజ్ఞుడను. విరోధాచూసంగ్రామముతో నిచ్చుట సమావేశమైన సంస్థానాధిపతులందరు పాల్గొని, చక్రవర్తి యందు వాకిల రాజభక్తిని, సామ్రాజ్యచంద్రు వారికిగల గాఢాభిమానమును చూపిరి. బాధిస్తావ్యభోముడు మిరాజభక్తిని గమనించి స్తుతించెను.

ఒకతాతబ్దము క్రింది భారతభూమిలో నిభాగమునందలెట పరస్పరవిరోధములు ప్రబలుచుండెను. ప్రజలు ఒకరినొకరు సంహరించుకొనుచుండిరి. ఇప్పుడిచ్చుట వికలత్యము, మైత్రీ ప్రబలమయ్యెను. వారు కేలేచినమావేళ నీ నిద్రకము. మిరాష్ట్రదేశ సంస్థానములకును, ఆంగ్లప్రభుత్వమునకును అన్యోన్యమైతి, పరస్పరసంబంధకాంధ్యముల ఫలితముగా నిట్టి సంపూర్ణ కాంతి స్థాపించబడినది. మిరాష్ట్రములు నిర్మలగాక. మిరాజువార మభివృద్ధియగుగాక! నేను త్వరగావై పోవలెను గాన మిమ్ములనందరిని ప్రత్యేకముగా సందర్శించుట నాకు అభ్యుపదము. పూర్వాచారములను నాకెక్కువలె గలదు. మధ్యదేశమందలి సంస్థానాధిపతులతో నెక్కువమందిని సంగీంచుటకు నేను సంతోషించుచున్నాను.”

అచ్చుటరాజ్యములో యువరాజుగారిని ఉచితరీతి నిన్నాస నిండుటకు సమావేశమైన జమీందారులు, సంస్థానాధిపతులందరు కొలది కాలము యువరాజుగారితో ముచ్చటించుచు, కాలము గడపిరి.

కొత్తిక మహారాజుగారు సిబ్బందితో ఫిబ్రవరి నెల 1 వ తేదీ కామేశ్వరమునుండి తిరునల్వేలి చేరిరి. మహారాజుగారికి కళాకాలవిశ్రాంతిలు స్వాగత మొసంగిరి. మహారాజుగారికి విశ్రాంతిలు స్వాగత మొసంగిరి. వీరు ఆదివం మధ్యాహ్నమే క్విలాసుకు వెళ్ళిరి.

హైదరాబాదు ప్రభుత్వమువారు ప్రభుత్వమునందలి అన్ని కాఖల అధికారులకు ఈక్రింది ప్రకటనము పంపిరి.

ప్రభుత్వపు అధికపరిస్థితులు తృప్తికరములేవు. పన్నులధికము తీయుట కాని ఉద్యోగములను సంఖ్య తగ్గించుటకాని అనవసరమగుచున్నది. కావున సంవత్సరాంతమున కొంతనిలువ యుండగలదులకై వ్యయము తగ్గించుటకు అందరు ప్రయత్నించవలెను. చిల్లరఖర్చులు ప్రయాణపు ఖర్చులు అధికారులు తగ్గించుకొవలెను. లీవులు తీసికొనుట కూడ తగ్గించుట యుక్తము.

ఇంగ్లాండునుండి మెయిలు స్టీమరు కుక్రవారమునాడు బొంబాయి చేరుచున్నది. ఇట్లుకాక ఇంగ్లాండునకు పోవుస్టీమరు కుక్రవారమే బయలుదేరవలయు ననియు తిరుగు వచ్చు స్టీమరు కనివారము బొంబాయిచేరుట యుక్తమని ఇండియా ప్రభుత్వము వారు సలహా ఇచ్చిరి. ఈసలహాను బొంబాయి వర్తకసంఘము వారు ఆమోదించిరి.

బొంబాయిగవర్నరుగారు సిబ్బందితో 1 వ తేదీ ఉదయం గాండరు చేరిరి. భావూపాపామెగారు సంస్థానమందలి ఉన్నతాధికారులు గవర్నరు గారికి స్వాగత మొసంగిరి. ఆ దినము మధ్యాహ్నమే గవర్నరుగారు జనగాదునకు వెళ్ళిరి.

జర్మను ఆర్థికస్థితి.

డాక్టరు రవెనోగారు జర్మను విదేశాంగమంత్రిగ నియమింపబడెను.

జర్మనీనుండి ఎంతసాము ప్రభుత్వమువారి ఆయాకీ లేకుండా ఇతరదేశములకు గొనిపోబడినదో దెలిసికొనుటకు జర్మను, విదేశవాసులు సంప్రతింపుచున్నవి. ఒక్క- స్విట్జర్లందునానికే 400000, లేక 500000 మార్కులు దీసికొనిపోబడినదని దెలియుచున్నది.

ప్రస్తుతము తివిమిబ్యాంకునందు 750 లక్షల బంగారు మార్కుల విలువగల నిలువయున్నదని ప్రకటింపబడెను.

వ్యవసాయము

ఎరువులు.

మనుష్యులకు ఆహారపదార్థములను సిద్ధముచేయుటయే వ్యవసాయముయొక్క ముఖ్యోద్దేశము. చెట్లకు, పైర్లకు వట్టి యోహారము. మనుష్యులగాని ఇతరజంతువులుగాని వట్టి నుండి నేరుగా చెట్లవలె యోహారమును సంపాదించు కొనబాలవు. కావున పైర్లవేసి, వాటిములమున నేలనుండి యోహారమును తావలిన ముఖ్యపదార్థములను పోగుచేయించి భుజించుము. ఈపనియంతయే వ్యవసాయమనియే. కాని భుజించిన పదార్థములు ఏమగుచున్నవి?

ఇతరజంతువుల విషయములో ఏలాగో, అతే విధముగా మనుష్యుల విషయమందును, భుజించబడిన పదార్థములు కఠినమును పెద్దదిగాచేయును లేదా కృశించిన భాగములను బలపఱచును. అవిధముగా వినియోగపడని భోజనపదార్థములు మలముగా మారును. దేహమందు కృశించిన దంతయు మూత్రముగా నేర్పడును.

మలము, పేద మొదలయినవాటిలో ఏవి యెక్కువ శ్రేష్ఠమైన యెరువో తెలిసికొని. పేదకంటే మలమునందు ఎక్కువ నత్రజని యున్నదని తెలిసికొని.

నత్రజని యున్న మలము

	మనుష్యుల మలము	ఆవుల మలము	గొర్రెల మలము
	0/0	0/0	0/0
నీరు	92.9	87.0	77.0
శీర్షియపదార్థము	5.7	11.0	19.0
బూడిద	1.27	0.22	3.15
నత్రజని	1.09	0.41	0.6
స్ఫురికాన్యము	0.28	0.13	0.14
పొటాష్	0.22	0.61	1.0

మనుష్యుల మలములలో నెక్కువ నత్రజని యున్నదని తెలియుచున్నది. అందుకు కారణము భుజించెడి పదార్థములే. పశువులు గడ్డి, చెత్త మొదలయినవి తినును. వాటిలో నత్రజని చాల స్వల్పముగా నుండును. మనుష్యులు వియ్యము, గొరుడలు, పప్పుగింజలు, మాంసము మొదలయినవి భుజించుదురు. వాటిలో నత్రజని ఎక్కువగా నున్నది.

భోజనపదార్థముల నాధుల్యమును వివరించెద :-

	వియ్యము	గొరుడు	మాంసము	గడ్డి	పొటాష్
	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
నీరు	11.9-13.9	14.3	77.0	14.4	9.5
శీర్షియపదార్థము	1.7-81.5	82.9	21.7	78.9	76.3
బూడిద	0.9-1.4	1.77	1.26	6.66	14.2
నత్రజని	1.1-2.7	2.08	3.6	1.31	1.05
స్ఫురికాన్యము	0.5-0.75	0.82	0.43	0.11	1.04
పొటాష్	0.2-0.3	0.55	0.52	1.71	1.2

పైపట్టికలను మనుష్యులు భుజించెడిపదార్థముల సంఘటమునకును పశువులు తినెడివాటికిని కేధము కనుబడును.

ఒక్కొక్కడు దినమునకు సరాసరి మూడురతుల మల మూత్రములను విసర్జించును, అనగా సంవత్సరమునకు 1000 రతులు. దీనిలో 80 రతుల శీర్షియపదార్థమును, 10 రతు. నత్రజనియు, 2 రతుల స్ఫురికాన్యమును 2 రతుల పొటాష్ నుండును. మలముకంటే మూత్రము సాధారణముగా 10 రెట్లు బాగా నుండును. మూత్రములో చాలభాగము నీరు. అందువలన మలములో వృక్షహారపదార్థములు ఎక్కువగా నుండునట్లు తోచునేలాని, మొత్తముమీద మూత్రమంతా అధికముగా నుండును. పశువుచేయగా యావిధముగా నుండినట్లు వ్రాయుదురు.

	మూత్రము	మలము
నత్రజని	6	1
స్ఫురికాన్యము	3	2
పొటాష్	4	1

మలములలో నెంతో వృక్షహారపదార్థము లున్నది. వాటి మొత్తము స్వల్పము కాదు. మనదేశమున 30 కోట్ల మందిజను లున్నారు. సం॥ 1911 ములో సోంబరీమలములలో

శీర్షియ పదార్థము	1800	కోట్ల	రతులు
నత్రజని	800	"	"
స్ఫురికాన్యము	60	"	"
పొటాష్	60	"	"

నత్రజని రతి 9 అజాలసంతునము, స్ఫురికాన్యము 0.3-0.6 వంతున ను పొటాష్ 0.1-0.0 వంతున క్రయము వేసినయెడల, మన దేశమందలి మలములములు 165 కోట్ల యోహారుల వలయుండును.

కొన్నిచోట్ల యీఎరువును వినియోగించుచున్నారు. కాని ఇందుమించుగా ఇదంతయు నష్టమగుచున్నది. ఈదేశమంతా కాదు. ఇతరదేశములలో సహితము నష్టమగుచున్నది. దీనిని ఎరువుగా తలంచి లాభనష్టములను యోచించుచుంటిమి ప్రజలయొక్కోగ్యము ననుసరించియే విచారించెము- దుర్గంధము ప్రజలకు రాకుండునట్లును వ్యాధులకు మూలమైన నూక్యుతేవులు నశించునట్లును ఏవిధముగా మలములములను విసర్జింపవలెను.

1. గోతిత్రవిష్ట, దానిలో మలములములను విసర్జించి వెంటనే వాటిమీద మట్టికప్పట అందువలన వాసనయుండదు శీఘ్రకాలములో మట్టిలో కలిసిపోవును. పూర్తిగా మాత్రు శెండినవెంటనే గోతిలోనుండి త్రవిష్ట ఎత్తి భూములకు వేయవచ్చును. యూరపుఅమెరికాఖండము లందలి పల్లెలలో అవిధముగా జరుగుచున్నది కాని పెద్దపట్టణములలో అలాగు జరుగుట లేదు. మన దేశమందు పల్లెలలో బహిర్బాహునికే వెళ్లుట అలవాటు. ఆ విధముగా చేసినయెడల, భూములకు ఆహారము లభించు టటుండ, ప్రజల ఆరోగ్యమునకు సహాయ భూతముగా నుండును. అహిమ్మదాబాదు కాంగ్రెసుకు పోయిన ప్రతిభు లందరికిని యీపద్ధతి అనుభవమే. యూరపు ఖండమందువలె మననగరములలో కక్కసులను నీటిలో కుద్రము చేయుపద్ధతులు లేనందున, ప్రతికక్కసులోను మన్నును కాని, బూడిద, వరిపొట్టు మొదలయినవాటిని కాని, మలములములను మీద పోయుచుండినయెడల దుర్గంధమును, అనారోగ్యమును క్షీణించునని తోచుచున్నది. సాధారణముగా కారాగృహము లందలి కక్కసులలో అపద్ధతి వాడుకయంద నున్నది. అక్కసులు మన నగరములలో గృహములందలి కక్కసులకంటె శుభ్రముగా నున్నవి. అందువలన పోలీవానికే అంతర్యోగ పుట్టును. బజారులలో తీసుకపోవు నపుడు అంత చెడువాసన యుండదు.

2. రస్త్రాకింద కాలవత్రవిష్ట ఇటుకలతోను గచ్చతోను నలుపక్కల కట్టుదురు. త్రవిష్టహమందలి మురికినీరును, మలములములను వైకాలవలోనికి పోవునట్లు ఏర్పాట్లు చేయుదురు. ఈజలానికి ఏవో సెడికో సముద్రమునకో కలిపివేయుదురు. సెడికి కలిపినచోట, ప్రజలు త్రాగుటకు మంచినీరు లభించుటకు అటంక పేర్పడుచుండినందున మరొక ఏర్పాటును కనిపెట్టిరి. సముద్రములో కలిపివేసినయెడల ప్రజలకు హాని యుండదు. సముద్రమునకును గ్రామమునకును కొంతదూర ముండి నప్పుడు యీ జలదానిని తోటలలో కట్టవలసివచ్చును. అట్టి సందర్భములో ఆయాతోటలు కలవారు ఆ మురికినీటిని ఆయిలు యంజను సహాయమున తోడి భూములకు వినియోగించుట అమెరికాయందు చూచి యుంటిని.

3. కుక్కజేయు తొట్టిపద్ధతి (స్పెట్కోట్యూంట్ సిస్టమ్) కొంచెములోనున పెద్దగోతి త్రవిష్ట మలములములన్నియు నీటితో కడిగిన వెంటనే ఆగోతిలోనికి వచ్చునట్లు ఏర్పాట్లు చేయబడును. గోతిని అన్ని ప్రక్కల మూసివేయబడును. దానిలో కట్టు నప్పుడే కనాయన సంబంధమైన కొన్ని మందులను వేయుదురు. మందులు మలములములలో సంయోగము చెందగానే ఘన పదార్థములన్నియు తొట్టిలో అడుగుభాగమునకు పోవును. నీరు మూత్రము తొట్టి వెలుపల వచ్చును. ఈ నీటిలో హానికరమైన పదార్థములేయి యుండవు. కాబట్టి అట్టి నీటిని నదులలోనికి పోనియ్యవచ్చును. ఈరోగ్యకామ్ర మెప్పినను నదులనీరు త్రాగు వారి మనస్సు బహుశా ఒప్పుదు.

మనదేశమందు అన్ని పద్ధతులు వాడుకలో నున్నవి. బొంబాయి రాజధానిలో మలములములను తీసుకపోవుటకు జీతములించిచ్చి ద్రవ్యము ఖర్చుచేయుటకు బదులుగా, కొందరు ద్రవ్యము నిచ్చి వాటిని కొని వాతే తీసుకపోయెదరు. దానిని ఎరువుగా మార్చి బెల్లము చెలుకుతోటలకు వినియోగించుచున్నారు. ఆంధ్రదేశమందు పేదను పిడుకలుగా చేయువిధముగా, పూనాయందు మలమును పిడుకలుచేసి ఎరువుగా నుపయోగించుచున్నారు. సాధారణముగా కొంతమట్టిని కలిపి వేయుదురు. కొందరు పోకేవాండ్లు మట్టిని కలుపరు. పల్లెల భూములకుమూత్రమే దానిని ఉపయోగించవలసినది. ఎకరమునకు 15 మొదలు 18 బండ్ల ఎరువు వేయుట వాడుక. పూనానగరములో ఏలాగో చీనా జపాను దేశములందు విశేషముగా వినియోగించుదురు.

మలములములు కలసిన మురికి నీటిని భూములకు కట్టుదురు. వృక్షహారపదార్థములు విశేషముగా నున్నందున,

మనుష్యముగా నత్రజని యున్నందున పైర్లకాండము అకు విశేషముగా పెరుగునేకాని గింజలు ఏర్పడవు. అని చాలమంది వ్రాసియున్నారు. అట్టి నీరు గడ్డికి చాల మంచిది. నగదాసులొకరిందెయ్యారుచేటలో మురికినీటిని భూములకు కట్టి గడ్డిని పైరు చేయుచున్నారు. శీఘ్రముగా పెరిగి ఫలితమును అధికముగా నిచ్చుచున్నది. బెంగళూరిలో మురికినీటిని కొంతకడకు శుభ్రముచేసి అన్నిపైర్లకు వినియోగించుచున్నారు. ప్రపంచమంతటిలో ఇట్టి మురికినీరును అధికముగా వినియోగపెట్టువారు జర్మనులు. వ్యాగులు రాకుండుటకు ఏర్పాట్లుచేసి, గ్రామముల నిర్మించి నేల ఎకరములను మురికినీటితో సాగుచేయుచున్నారు.

పిడుకలుచేసి అమ్మచుండిన వ్రాసి యుంటిని. వాటిలో ఎంతెంతమాత్రము వృక్షహార పదార్థము లున్నవో తెలిసికొనవలెను. ముఖ్యంగా ఈలాగు వ్రాసియున్నారు.

	నత్రజని	స్ఫురికాన్యము	నీరు
	0/0	0/0	0/0
యూరపు ఖండమందు మట్టితో కలుపనిది	3	3	25
మట్టితో కలిపినది	2	?	?
పూనా	1	1 1/2	?
కాన్సురము	4-7	?	?

అట్టి యెరువును కొనగోరెడివారు దానియందు ఎంతమన్ను కలిపియున్నదో ముందుగా తెలిసికొని యుండవలెను.

కాన్సురమునందు మొక్కజొన్న గోరుమలకు అట్టి ఎరువును వేసిరి. ఆ ఫలితమును ఇచ్చట వ్రాసెదను.

ఎకరమునకు 6 టన్నులు (మూడు 12 బండ్లు) ఎరువును వేసిరి.

ఎకరమునకు మొక్కజొన్న 500 మొదలు 1000 రతులు అధికముగా పండినది.

ఎకరమునకు గోధుమలు 400-600 రతులు అధికముగా పండినది.

అలహాబాదు గడ్డితోటలలో, 10 సంవత్సరములకు ఒకసారి 166 టన్నులు, అనగా, 886 బండ్ల ఎరువును వేయుదురు. సంవత్సరమునకు పచ్చిగడ్డి 10 మొదలు 80 టన్నులు ఫలించుచున్నది. 3 మొదలు 10 టన్నుల ఎందుగడ్డి లభించును.

మనుష్యుల మలములములను, ఉన్నవిన్నట్లు పైర్లకు వేయకూడదు. దానిలో వృక్షహారపదార్థములు అధికముగా నున్నందున పైరుకు హానిచేయును; కూరగాయలు మొదలయిన వాటికి చెడ్డవాసన కలుగజేయునచ్చును.

బంకనేలలకు వేయకూడదు. ఆయెరువులో నేండ్రియ పదార్థములు చాలస్వల్పము. అట్టివి బంకనేలలకు కూడదు.

కాబట్టి మట్టి, గడ్డి మొదలయిన వాటితో కలిపివేయటమంచిది.

కొన్నిచోట్ల దానిని బట్టిలోవేసి, "అమోనియంకార్బోనేటు" అను పదార్థమును చేయుదురు. నున్నముతో కలిపిన వెంటనే "అమోనియా" అను వాయువు ఏర్పడును. దానిని "కార్బోనైట్ ఆఫ్ సోడా" వ్యాపార పోషిచెదరు. అప్పుడు రెండున కూడి "అమోనియా కార్బోనేటు"గా నేర్పడును. వేషించినదానిలో స్ఫురికాన్యము మొదలయిన వృక్షహారపదార్థము లుండును. నేలలకు ఎరువుగా వేయవచ్చును.

దరిశి చంచయ్య.

గ్రంథములు:- మానికొండ శత్రునారాయణ కాశ్రీ, విశచిమైన గాంధీమహాత్ముని జీవితచరిత్ర మారుచేరినది.

ప్రస్తుతకాలమున ప్రయోజనానికి వచ్చుచున్న యాంధ్రగ్రంథములలో నిది యత్యుపయోక్తమయినదని చెప్పకపోదు. యాతన్న ఆప్ ఐండియా సీరీసుపుస్తకములవలె గాంధీమహాత్ముని జీవితచరిత్ర సాధారణమైనదని అంగ్లేయుసాంఘికవాదులు, దక్షిణాఫ్రికాచరిత్రము, అందిలి భారతీయకాలీల రాధలు, పాశ్చాత్య నాగరికాసభ్యత్వ, అసహాయోద్యమము, పంజాబు భూభాగము మొదలైన సమస్యలు విశేషముగ తెలియజేయుబడినవి. కావున నీగ్రంథము చదువువానికి గాంధీమహాత్ముని జీవితచరిత్ర తెలియటయేగాక భూమారు గత 25 సంవత్సరముల దేశచరిత్రము గూడ బోధపడగలదు. దక్షిణాఫ్రికా సమస్యను గ్రంథకర్తగారు బహుశ్రమచేసి క్రోడీకరించి యున్నారు గ్రంథతెలి అంగ్లేయ జీవితచరిత్రవలె గాక నున పూర్వగ్రంథములవలె నున్నది. కావున చదువుటకు గూడ రచయితగ నుండును. ఇది యెల్లదను చదువవలసిన గ్రంథము. దీనిని నర్సారావుచేట స్వరాజ్యశ్రమమువారు ప్రచురించిరి. 222 పుటలుగల గ్రంథముకు రు 1-0-0 వల యధికము కాదు.

ఆరోగ్యమార్గము

శ్రీ గాంధీమహాత్మ్య ప్రణీతము

గ్రంథములో ఒక్క పట్టికయినను వదలక శ్రీ శ్రీనివాసుని కృపవల్ల తెలిసింపబడినది. ఆశ్చర్య పూర్తి అయినది. సమస్త సర్వాంగముల ప్రయత్నముగ తీయబడిన, కావినధారి యగు శ్రీ గాంధీమహాత్మ్యుని ఛాయాపటము ఇందు చేర్చబడినది. బైండింగులో నున్నది. ఇదికాకుండా రిజిస్టరు చేయబడిన ఆర్డరు పంపినవారికి యీ నెల 15 వ తేదీనుండి పుస్తకములు వి. పి. గ. పంపబడును. ఎవరికిైన అక్కడ లేనియెడల ఆ టేబిల్ ఛార్జీ తెలుపవలెను. అభిప్రాయ ప్రచారముకొరకును, మౌనుబాబ్ కార్యసహాయార్థమును ఉద్దేశించబడిన ద గు ట చేత స్వల్పపు వెలకు యివ్వబడుచున్నది గాన వి. పి. లు తీరస్కరించి దేశము కలుగజేయకుండవలె నని కోరుచున్నాను. ఇప్పుడు అమ్మచేసిన 2000 ప్రతులకును చాలకాకుండా ఆర్డరు వచ్చియున్నది. గతక యింకను గ్రంథములు కావలసినవారు యీ దిగున చిరునామాకు వెంటనే ప్రాయట యుక్తము.

నూడవారి రామచంద్రరావు
సేవక సహాయము, నడివాడ, కృష్ణాజిల్లా.

నీకు స్వరాజ్యము కావలెనా?

కావలసినచో (3878)

"ఆలీ వజ్రతుల నిర్బంధము" (The Karachi Trial)

అను, దివ్యమైన నాటకమును చదువుము
కల. 0 10.0 మాత్రమే. (పోస్టేజీ ప్రత్యేకము)
స్వరాజ్యగ్రంథాలయము, తెనాలి.

3289 హరికథ లోకమాన్యుని పవిత్ర జీవితము

ఇహ పర సాధనము

ఆంధ్రదేశమున నభిముఖముల నీవరకే వ్యాప్తమైనది. గ్రంథక రూప: శె. తెంత్రామయ్య, దా. తెం. నరసింహారావు పోస్టుభార్యలుగాక, ప్రతి 1-కి రు 0-8-0. 12 ప్రతులు 5-0-0 వలయువారు దా. వెం. నరసింహారావు, తాడేపల్లిగూడెం, కృష్ణాజిల్లా.

స్వరాజ్యగ్రంథములు

మహాత్మా గాంధీ ఆరోగ్యవివరము	0	6	0
మహాత్మా మహిమ	...	0	4
అసహాయోద్యమవిజయము	...	0	1
నాఖరీ తమాషా	...	0	0
మహాత్ముని శతకము	...	0	1
శిశియాశాచరిత్ర (హరికథ)	...	0	4

వలయువారు:— పాపులర్ స్వదేశీస్టోర్సు.
(8868) నెహ్రూపురం (గోదావరి)

సగము వెలులు

అమరావతిగ్రంథములు

(ఎ) వ్యవహారచంద్రిక రు 1-8-0

కర్త:— వి. కుమారాచార్యులవారు. 8 అధ్యాయములు. 72 ప్రకరణములు. ఇందు సమస్త వ్యవహారములున్నవి.

(బి) గృహవైద్యము రు 0-8-0

కర్త:— డి. లక్ష్మీనాథునిగారు. ఇందువంట బొసగముల కంటే నమ్మకముగ గుణమున్న మూలికావైద్యము.

(సి) బొబ్బిలియుద్ధము

మాడు పుస్తకములు రు 2-0-0

కొన్ని పుస్తకముల నిలవలేక గొంచెము నలిగియున్నవి. ముందు వ్రాసిన 50 మందికి మాత్రగ్రంథములు రు 1-0-0 మాత్రము. పోస్టుభార్యలతో రు. 1-6-0 ల కియబడును.

ఆంధ్రప్రదేశ్ చరిత్రాధికారులకు మాత్రమే యీ తగ్గింపు వెలులు.

వలయువారు:— మేనేజరు:

కమలకుటీరము, తిరువల్లి క్షేత్రం - మదరాసు.

వేదాంతం లక్ష్మీకాంతంగారికి తల్లి పంపిన సందేశము

పశ్చిమకృష్ణాజిల్లాలో కాంగ్రెసు ప్రచారము చేయుచు, తెనాలిలో పన్ను లనియ్యవద్దని బోధించినందుకు ఆరెస్టుచేయబడిన జేబియ్యలగు శ్రీమంత వేదాంతం లక్ష్మీకాంతంగారికి వారి తల్లి గారగు శ్రీమతి వేదాంతం అన్న పూర్ణమ్మగారు యీక్రిందిసందేశమును పంపిరి. ఈయన భర్తగారగు శ్రీమంత వేదాంతం శంభు కాపురిగారు మాడ పశ్చిమకృష్ణాజిల్లాలో కాంగ్రెసు ప్రచారముచేసి నందిగాను తాలూకా మాగల్లు గ్రామములో 107 కెన్సెక్రీంద ఆరెస్టుచేయబడి బెజవాడ సబ్జయిలుగుం దున్నారు. మెటిల్ లో నెహ్రూ, జయనాథులును జనవరాలు గార్లున్నా దేశబంధు చిత్తభంజనదాసు, ఆయనకుమారుడు చిరంజీవ దాసుగార్లు బోలె, ఒక కాలమున ఆంధ్రదేశములో శంభు కాపురిగారును వారసుమారుడు లక్ష్మీకాంతముగారును బందీ కృతులైరి. భర్తయు జయనాథుడును కారాగృహమునకు చెల్లి నప్పటికి రక్తంబైన విచారముతోక ఒడుదొర్లములోను సంతోషముతోను శ్రీమతి అన్న పూర్ణమ్మగారు యీక్రింది సందేశము కుమారుని కంటి ఆంధ్రప్రదేశ్ లకు మార్గదర్శకులు లగుచున్నది.

సందేశము

లోకమున నెప్పుడు దర్శింపే కాశ్యపుగారి భాగ్యము కాశ్యపుగారిని నమ్మకముగలవాడవు గాన కేంద్రమొల్లిద్దరు ఏక కాలమున కుటుంబభారమును వదలిన నీకుటుంబము నెట్లు మాతల్లి భరించగలదని తేలికమైన చింతకొండవలదు. అందుకై పూర్వపపటికి వేసి దేశమాత కలకార మొనర్చినవాడ వగు దువు. కాన నేమాత్రము చింతకొండక దైర్యమును వీడక ధర్మగుం దానక్షిలవాడవై కృష్ణనమ్మస్థానమునకు సహాయ మొనర్చు భటాళిని సోదరులనుగా నెంచుకొని వాటిస్తామను నకు పాత్రుడవై కష్టములు కలుగునమయమున దేశమును మర నక బాగరూపడవై ఆకాంతిని జేరనీయక కాలముగడపవలెనని పదేపదే చెప్పితి ననుకొనుము.

దేశక్షేమమునకై, ధర్మమునకై పాటుపడు నిన్ను సర్వ కాలసర్వావస్థలయందును త్రిమూర్తులును పంచమభూతము లును, ధర్మదేవత యగు మహాత్ముడు రక్షించుగాక!

తల్లీ! దేశమాత! నీవీలుతు సంగీకరించి నీవేర కనుమలు డగు కుమారు నొక్కరిమాత్రమే యర్పించగలవాడనెరిగినదా యని చింతింప. రెండవకుమారుడు విన్నవాడగుటచే నీయబాల వైతనిని కినుకజేందక నమ్మ తుమించి అసమర్థులగు నగు నాయొనర్చు నాలుగుకుటలతో నీసపర్యగా నెంచి, నే సమర్థియ సందేశకరణు లంగీకరింపుము."

రాజకీయ గ్రంథములు

1. మద్యపానము (ప్రతాపరెడ్డి)	0	10	0
2. తిలకుగారి సంపూర్ణ ఉపన్యాసములు	2	4	0
3. గాంధీమహాత్ముని సంపూర్ణ జీవితము	1	8	0
4. స్వతంత్రజీవనము	0	8	0
5. ఆంధ్రమాత (రాజకీయ నాటకము)	1	0	0
6. స్వరాజ్యధ్వజము నాటకం	0	12	0
7. స్వరాజ్యగ్రంథము (నాటకము)	0	8	0
8. గాంధీమహాత్మునియు (నాటకం)	0	8	0
9. గాంధీవిజయము నాటకం	0	12	0
10. గలియుగక్రమోద నాటకం	0	10	0
11. స్వరాజ్యధర్మము	0	8	0
12. గాంధీగారి ప్రాంతవస్వ రాజము	0	8	0
13. గాంధీగారి ఉపదేశములు	0	12	0
14. గాంధీగారి ఆరోగ్యవివరము	0	8	0
15. భారతస్వాతంత్ర్యము (కామరాసు)	0	6	0
16. తిలక్ శతకము	0	4	0
17. స్వాతంత్ర్య సందేశము	0	6	0
18. భారతవస్త్ర పరిశ్రమల చరిత్ర	0	3	0

ఆంధ్రదేశమున ప్రకటింపబడు రాజకీయ గ్రంథములన్నియు మా వద్ద వారకును.

(3402) ఉపేంద్ర సమరజాలయము,
11, వారాయణ మెదలిపేట, మదరాసు.

అశ్వగంధాదిలేహ్యము

అశ్వగంధాదిలేహ్యము చిరకాలమునుంచి కఠిరములో జీర్ణించిన చిట్టపింగిలోగము (సవ్యాయి)ను బోగొట్టును.

అశ్వగంధాదిలేహ్యము:— బలముగలిగించును. జతదీప్తి నియ్యును. కృశించిన వారలకు మంచిది.

అశ్వగంధాదిలేహ్యము:— వాతపురోష్ణము, ఆవ వాతశోష్ణమును బోగొట్టును.

అశ్వగంధాదిలేహ్యము:— వరములకు పలుకృత్యమును యిచ్చును. ధాతువృద్ధిచేయును.

10 తులముల నెల రూ 1.

40 ,, నెల రూ 3.

క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి

బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం.

మేనేజింగు డైరెక్టరు,

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

19, హారిస్ రోడ్డు,

మాంటురోడ్ - మదరాసు.

(శుక్ర)

జాతకరత్నము

జన్మనక్షత్రము, పుట్టినతేదీ వేళ మున్నగునవి తేలియి సంవత్సర ఫలితములను క్యారెక్టరు రీడింగుతో సహా యెన్న సంవత్సరములైనను జ్యోతిషుని సహాయము అక్కరలేకయే తమంతట తాము వ్రాసికొనగలరు. భవము, సంతానము మున్నగు ద్వాదశభావములలో మీరీ బాతకములను మీరే వ్రాసికొన గలరు. ఇది యింటిజ్యోతిషుడు. దీనివెల రు. 2 మాత్రమే.

గ్రేట్ యిండియన్ జ్యోతిషాలయము,
(2991) ఖంబోట, విశాఖపట్నంబిల్లా.

వనాశధినరస్పర్శి

రక్తహీనతను రక్తమయొక్క పరిశుభ్రత బోగొట్టు నందుకు శుభ్రత గాంచినది. ఖర 1-10.0 ఇండియన్ సిల్వర్ నందు ఎచ్చటికైనను శిశాలాభివృద్ధిచేయుగా పంపబడును. (2978)

విలాసము పి. డి. సారంగ్

నెం 144 ఫనసవాడీ, బొంబాయి.

ముఖ్య గవనింపు.

1920 వ సంవత్సరం ఆగస్టునెల మొదటి తేదీ నుండి ఆగస్టు 31 వ తేదీ వరకు నూర్చబడినది.

The Zandu Pharmaceutical Works Ltd.,
Elphinstone Road, BOMBAY.

ఇప్పటికొరకును నుండిరించి విక్రీయి నమ్మకముగాను, తమకు గుణము నిచ్చుకొల్పిన ఆయుర్వేద వైద్యులను అనుమతించి వారి వైద్యమును చూపాము.

హిందూదేశీయవారు అరిగిన ఆయుర్వేద పుస్తకములను అన్నిటిలో బంగారు బడికములు బహుమతిగా నిచ్చియున్నాము.

వై కలిస విలాసమునకు వ్యాధిగ్రస్త భారతవత్స వంశజుడు.

జాండా పరస్మాదీకర్

పరస్మాదీకర్

ఆయుర్వేద యోగ్యముల వైద్యులవారు (328) బొంబాయి నెం 13.

ది ఆంధ్ర ఇండస్ట్రియల్ ప్రెడింగు కంపెనీ, సోల్ వజంట్ల, కాకినాడ.

చూచుటకు

ముచ్చటగ నుండును.

రెండు

పట్టులు

బంగారు

పూసలు బంగారు గొలుసు

తో కట్టుబడి ను

స్వ. వొక పతకము

ను చిన్న సొమ్ముల

వెట్టె యొకటియుండి

దువోజ్జముగ నుండును.

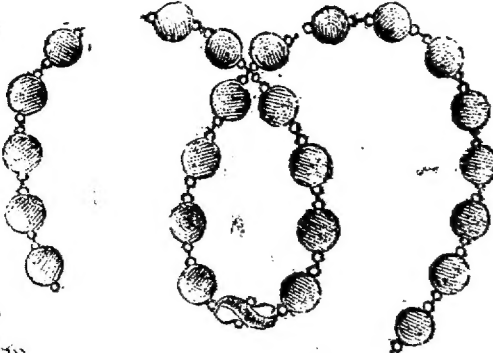
వెట్టె ను వెట్టె పుడు వనో

చారుల ఛాయా పటము

గానించును.

చక్కని ఆధరణము స్త్రీలకు.

(8875)

వాడుకకు

దివ్యముగ నుండును.

ఒకటే

దెబ్బ.

జనులంద

రికి ఉపయోగ

గ పడునట్లు

మేము అనేక

రకములలోను,

కొలతలలోను తయారు చేసియున్నాము.

హెచ్చరిక

ఈ ధర్మరక్షకము 2 నెలల

వరకు మాత్రమే విక్రయించ

బడును. ధరలు రూ 50 లు మొదలు

రూ 90 లు వరకు గలవు.

శ్రేష్ఠతమమైన ఆవకాశము.

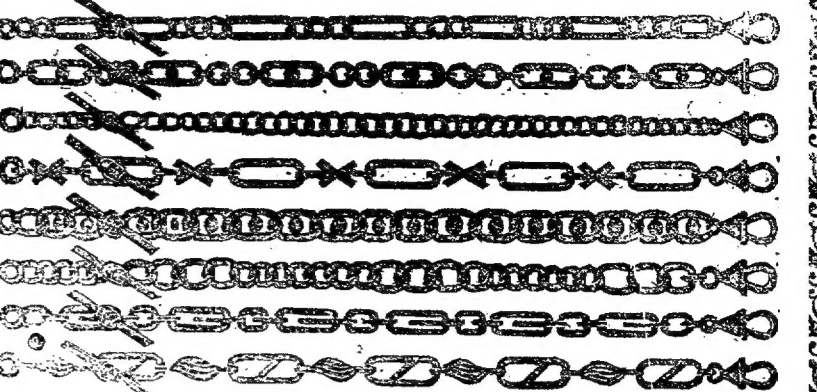
ప్రతివ్యక్తికిని తయారు చేయబడినది. ప్రతివ్యక్తికిని తయారు చేయబడినది.

పనితరమునందు దీనికి సమానమైన దేదియును లేదు. పొడిలేదు

స్త్రీలకు మెడగొలుసు- 28 అంగుళముల పొడవున పలువిధ మార్బిలలో అప్పట్లమైన సవరము బంగారునందు గలవు. పొడిలేదు. 3 సవరములు, అంతకు అధికమైన సవరములతో తయారు చేయబడును. ఒక కొక్క, లేక ఒక కొక్కము వెళ్ళాగమునందుండును. తయారుచేసినందుకు కూలి రూ 12 లు మాత్రమే.

పురుషులకు అజమాదిరిది. 12 అంగుళముల పొడవుగలది. గడియారము గొలుసులు ధరించిన బహు అద్భుతముగా నుండును.

పూది కొన్ని సవరములైన తరువాతకూడ బంగారువలెను మేము యిచ్చెదము.

ఇండియన్ జ్యాయలరి మార్ట్, పోస్టుబాక్సు నెం 40, నగరత్ వేటు, బెంగుళూరు సిటీ.

ఆరోగ్యములకు
ఒక మార్గము **219**
తక్షణమే మీరు
ఒక కూపాయి మాత్రము ఖర్చుచేసి
ఆతంకనిగ్రహమాత్రలను నశింపజేయు
జాబితలు వ్రాయవారి ఉచితము.
త్యరకము!
వైద్యకాశ్రమి మణిశంకర్ గోవిందజీ,
ఆతంకనిగ్రహయాత్రాశాలము, బ్రాహ్మ్య, 26 వదరాసు.

ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహము
ఇది చరక, శుక్రశ్రుత, వాగ్భట మతానుసారముగను, అనుభవసిద్ధముగను, సులభసాధ్యము లగు 600 చికిత్సలను తెలుపు సద్గ్రంథము. దీనియందు సమస్త వ్యాధులకు వైద్యుని సహాయ మననము లేకుండా తమంతట తాము, తాత్కాలిక మందుచేసి ఉపయోగించుకొనదగిన లఘుతరయోగములే గలవు.
ప్రతిగ్రహమందును, ప్రతివైద్యునియొద్దను వుండదగినది.
పుస్తకము 1-కి రూ 1-4-0; పి. వి. 0-6-0 [2]
పి. వి. వి. అంకు కో, ఆంధ్రఆయుర్వేద గ్రంథమండలి,
పెరిదేవి - నల్లూరుజిల్లా. (8851)

Wonderful Leprosy Cure.
"కుష్టురోగ నివారణి"
ఒక మహాత్మునివల్ల లభించినది.
అష్టదశకపుష్పవ్యాధులను, యేకాంతి సహాయనయినను, పొడవైన, నువ్వులు మొదలగు మహావ్యాధులను రూపుమాపును. వీర్యవృద్ధి కరీర కాంతి కలుగజేయును, గుణములేదని యుజావు చేసిన చోరు 116 లు బహుమానము పథ్యములేదు. ఒక కల దినములకంటె సుమారుగా 2 రోజులు మందు తర్వాత రూ 60-0.
రెడ్డి అండ్ కో, ప్రాచయిటరు యం. నుబారెడ్డి (8888) గోపాలపురం, కొత్తపేటపాస్టు కోదావరి జిల్లా

గాంధీ మహాత్ముని
సంహృద్ధ జీవిత చరిత్రము (8108)
'లోకమాన్య' తిలకు జీవితము ఉపన్యాసములు' 'పంచామ దరంతములు' లోనగు ఉద్గ్రంథముల రచించిన శ్రీయుత మౌనీకొండ సత్యనారాయణ శాస్త్రిగారిచే వ్రాయబడినది. మహాత్ముని క్రధాన శిష్యులలో నొకరగు శ్రీయుత దిగుమర్తి హనుమంతరావు గారి ఉపోద్ఘాతమును మహాత్ముని ఛాయాపటములు రెండును గలవు. ఇటీవల చొక్కాయి, టోపీ లేకుండా తీసిన పటమునకలదు. 300 పేజీలు-వెల 0-5-0.
మహాత్ముని ఆరోగ్యమార్గ బోధిని.
వైద్య అచ్చు. సంపూర్ణముగ ఆంధ్రీకరణము - ఆంధ్ర పండితు లగు భమిడిపాటి సూర్య నారాయణగారిచే వ్రాయబడినది. మహాత్ముని కలముగలదు. వెల 0-5-0.
వలయువా డిల్లు వ్రాయవలెను. — **ఆంధ్ర పరిషత్తు. బెజవాడ.**

మ. లయ చందనము.
గనేరియా అను ఔషధమునకు మతాశము.
పథ్యములేదు. 2-తికాశిలో పనిలేదు. ఎటువైపు, తేలు, పువ్వు, అను మూడ విధముల ఔషధమునకు మూడు పూటలలో మాన్యును. స్త్రీల మగలకు వ్యాధులకు కూడ ఇది రాక్షాధము. (1251) దత్తీ 1-కి వెల 2-4-0
1 చంకినీ (మలయచందనమున కనుపాదము) పొన్ను 3-0-0
శ్రీపాద వారి పంచాంగము
యంబుధి సంవత్సర పంచాంగము అచ్చులో నున్నది. మా సంపాంగముయొక్క ఘతన అందలు నెరిగినతే. చది 1-కి 0-2-0; నాలుగుప్రతులకు తక్కువ పి.పి. జేయుము. ఒకటి కావలయుచారు 0-4-0 పోస్టుచీట్లు పంపవలెను. 12 ప్రతులకు ఒక ప్రతి ఉచితము. త్యరకము దొరకవు. గంధర్వగార్హస్థి, రాయవరం, (గోదావరి)

అహదాబాద్ సభలు
18-వ దేశీయమహాసభ
కొలది ప్రతులు మాత్రమే.
ఇందు అహమ్మదాబాద్ పురపాలకసభ, దేశీయ సభామందిర రమ్యంబును, తాత్కాలికాధ్యక్షు లగు హాకీం అబ్దుల్ ఖానుగారి గంభీరపద్యాసంబును, మహాత్ముని కవనా వ్యుత్పలును, చిత్రరంజనరాసు, వారి సతీమణియొక్క యక్షత్ర జంబు లగు సంక్షేపంబులను యింపుగునట్లు ముద్రింపబడినది.
వెల ప్రతి 1-కి 0-4-0
80 ప్రతులు 11-0-0 } పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.
100 ప్రతులు 20-0-0
12 గాని యింతకు యెక్కువగాని ప్రతులు గోరవాడ సగము డబ్బు ఆధ్యాత్మికా ముందు పంపవలయును.
వలయువారు: — ములగు పెంకటరమణయ్య, కృష్ణాపత్రికాకార్యస్థానము, బందగ. (8856)

వైద్యరత్న పండిత
డి. గోపాలాచార్యులుగారి
ప్రమేహభంజని
మధుమేహము, బహుమూత్రము అను క్రూర వ్యాధులను బోగొట్టి, యెట్టి అవస్థలోనైనను రోగికి శ్రమ నివారణమును కలుగజేయుటకు సిద్ధముచేయబడిన నిరుపద్రవమును నిశ్చయమైన యావధము. ఈ యావధమువలన గుణమును గాంచిన గొప్పవారనేటలు తమకు కలిగిన అధికప్రయోజనమును కృతజ్ఞతాపూర్వకముగ వాఘ్యుకొనుచున్నారు. వెల బుడ్డి 1-కి రూ 3-0-0.
మాతులుగరసాయనము
గర్భిణి స్త్రీలకు అనేక కారణములచే సంభవించు వాంతులు మొదలగు వ్యాధులను, బలహీనమును, బోసణమును. మతియు గర్భాశయమునకు బలము నిచ్చును. అధికప్రయోజనకర ప్రసవించెడి స్త్రీలకు బాధ జనునది లేకనే సుఖప్రసవమును కలిగించును. వెల బుడ్డి 1-కి రూ 1-12-0.
(1045) ప్రణా రో పుణి
గజ్జ, చీడ, పొడినపుండ్లు, శాలిపుండ్లు వీనిని నిస్సంశయముగ నిర్మూలముచేయును. వెల టిన్ను 1-కి 0-6-0 అవకాశ.
ఆయుర్వేదా శ్రమం
41, ఆచారప్పనీధి, జి. టి. మదరాసు.
తంలివిలాసము : పండిట్ - మదరాసు.